

ISSN 1305-7588

Samsun Tarımında Yeni Ufuklar

SAMTİM

NİSAN 2011

SAYI : 33

İÇİNDEKİLER

Samsun Tarımında Yeni Ufuklar

SAMTİM

Samsun İl Tarım Müdürlüğü Adına

Sahibi:

Kadir GÜVEN
İl Müdürü

Yazı İşleri Müdürü

Dr. Ali KORKMAZ

Yayın Kurulu

Dr. Ali KORKMAZ
Yaşar BUDAK
Şerife Gül GÖZÜGÜL
Burhan HEKİMOĞLU
Mustafa ALTINDEĞER

Fotoğraflar

Recep YAPINCAK

Yazışma Adresi

İl Tarım Müdürlüğü
Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şubesi
55060 Samsun

Telefon

0 362 231 37 00/270

Fax

0 362 233 21 63

e-mail

cey@samsuntarim.gov.tr

web

http://www.samsuntarim.gov.tr

ISSN

Tasarım

Göknur AKYÜREK

Baskı Cilt:

Cem Ofset Ltd, Şti.
Ulugazi Mah. Belde Sok. No: 9
0 362 431 82 22 SAMSUN

Samsun İl Tarım Müdürlüğü Yayını
Olan SAMTİM Dergisi Yaygın Süreli
Yayıdır.

Türkiye ve Samsun'da Tarıma
Verilen Destekler Sonucunda
Yaşanan Değişim ve Gelişmeler

3

TKDK ve Samsun
Tarımına Etkileri
Dr. Bülent TURAN
TKDK İl Koordinatörü

12

Samsun KKYDP Programının
1. Döneminin Değerlendirilmesi
Recep KIRBAŞ
Destekleme Şube Müdürü

16

Samsun'da Tarımsal Örgütlenme
ve Kooperatifçilik Destekleri
Recep KIRBAŞ
Destekleme Şube Müdürü

18

2011 Yılı Tarımsal Desteklemeler

20

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Başkanı
Mevlüt Özen ile OKA üzerine
Söyleşi

22

KTAE Tarla Bitkileri
Çalışmaları ve Tarıma Katkısı

25

Fındık Dikim Alanlarının Düzenlenmesine Dair
Karar ve Samsun Özelinde
Değerlendirme Raporu
Burhan HEKİMOĞLU
Mustafa ALTINDEĞER
Ziraat Müh. Strateji Geliştirme Birimi

28

Haberler

29

haberler

Sağlıklı Yaşam
(Ağız ve Diş Temizliği)

37

Yemeklerimiz

38

Öğrendiniz de Ne oldu!

39

Hikaye Deyip Geçmeyin

Kadir GÜVEN
İl Müdürü

ÖNSÖZ

Bilindiği üzere, 2000'li yılların başında yaşanan ekonomik kriz ve değişen ülkesel ve uluslararası şartlar tarım sektöründe farklı yaklaşım ve reform gerekliliğini de gündeme getirmiştir. Daha önce uygulanmakta olan tarımsal destekleme politikaları, desteklerin hedef kitleye yeterince gitmesini, istenen amaçların oluşmasını ve kalkınmaya yönelik hedeflerin gerçekleşmesini sağlayamamıştır.

Bu nedenle, Tarımda Yeniden Yapılanma ve Destekleme Politikaları çerçevesinde, tarımda yeni yaklaşımları hayata geçirmek, yapısal değişiklikler yaparak Türk çiftçisine iyi bir hayat standardı sağlamak amacıyla etkili bir destekleme politikasına geçilmesi öngörülmüştür. Bunu gerçekleştirmek amacıyla bakanlığımız, hazırlanan Tarım Politikaları Stratejisine göre 2003-2010 yılları arasında (hem miktar olarak hem de desteklerin ekim öncesi açıklanması gibi) Cumhuriyet tarihinde görülmemiş başarılı bir destekleme uygulaması yapmıştır. Bu destekleme yöntemiyle birlikte; Üretim için gerekli finansmanın dolaylı yöntemlerle değil, doğrudan üreticilere ulaştırılması sağlanmıştır.

Ayrıca; ülke genelinde Çiftçi Kayıt Sistemi ile birlikte çiftçi, köy, ilçe, il ve bölgeler seviyesinde arazi, ürün, mülkiyet durumu, kadastro durumu vb. bilgilere ulaşılması mümkün olmuş ve illere göre ürün deseni elde edilmiş ve her yıl güncellenebilen bir veri tabanı oluşturulmuştur.

Samsun ilimizde özellikle tarım sektörü uygulanan projelerle ve yapılan desteklerle son yıllarda önemli gelişim göstermiştir.

Türkiye'de geleceğe bakılırken üzerinde en fazla durulan konu, rekabetçi bir tarım sektörünün oluşturulması olmuştur. Tarımın, girdi piyasalarının düzgün işlemesi üretim faktörlerinin piyasa fiyatlarından temin edilebilmesi, diğer sektörlerle rekabet edebilmesi ve ürününü makul fiyatlarla rekabetçi piyasada satabilmesi gerekir. Samsun ilinde tarım sektörünün kalkınması sorunların yerinde çözümüne bağlıdır. Bunun için ülkesel olarak izlenecek ilk yol, Türkiye'nin uzun vadeli gelişme stratejisi ile tespit edilen "kırsal kalkınmanın" sağlanmasıdır.

Tarım sektöründe ileriye yönelik alınabilecek önlemler ise; uzun vadeli kredilendirme sistemi ve işletme ölçeğinin büyütülmesi, tarıma diğer sektörlerden sermaye dönüşü ve büyük ölçekli işletmeler kurulması, sulama yatırımlarının hızlandırılması, basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması, tarımsal pazarlama (tasnif, ambalajlama, depolama ve nakliye) sistemlerinin geliştirilmesi, tarımsal desteklerin artırılarak GSMH'nin %1'i düzeyine çıkarılması ve etkin hale getirilmesidir. Uzun dönemde biyoteknolojik araştırma altyapısının geliştirilerek hastalıklarla mücadele, verim ve kalite geliştirme amaçlı çalışmalara ağırlık verilmesi şeklinde olmalıdır.

Bu vesileyle belirtmek isterim ki; göreve yeni başlamış olduğum Samsun ili tarımının daha güzel günlere ve daha ileri bir seviyeye yükselmesi için kurum olarak çalışmalarımızı her geçen gün artıracamız. Daha güzel yarınlarda görüşmek ümidiyle...

TÜRKİYE VE SAMSUN'DA TARIMA VERİLEN DESTEKLER SONUCUNDA YAŞANAN DEĞİŞİM VE GELİŞMELER

Burhan HEKİMOĞLU
Mustafa ALTINDEĞER

Strateji Geliştirme Birimi
Samsun İl Tarım Müdürlüğü

Değişen ve gelişen dünyada kabul gören ve yaygınlaşan bir sistem olarak piyasa ekonomisi öne çıkmaktadır. Bu sistemde, devletlerin rolü daralmakta ve sadece düzenleyici ve denetleyici olarak belirlenmektedir. Ancak, piyasa ekonomisinin çözemediği konularda devletler, düzenleyicilik rolünü kullanarak müdahaleci olmaktadır. Ayrıca, tarım sektörünün kendine has özelliklerinden dolayı diğer sektörlerle göre dezavantajlı olduğu belirtilerek, özellikle gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, her ülkede bu sektöre destek anlamında müdahale edilmektedir.

Tarımsal üretimin doğaya bağımlı olması yanında tarımsal ürünlerin arz ve talebinin az esnek olması, tarım sektöründe risk ve belirsizliği artırmaktadır. Ayrıca, tarımsal üretim faaliyeti biyolojik güce bağlı olarak yapıldığından zaman almakta ve bu da sermaye dönüşüm hızını azaltmaktadır. Tarımın bu özellikleri diğer sektörlerle göre kullanılan birim kaynak başına getiriye dü-

şürmektedir. Bunlara ilave olarak tarım, toplumun beslenmesi açısından stratejik öneme sahiptir.

Devletler, tarımsal destekleme politikalarını belirlerken üyesi olunan uluslar arası organizasyonların yaptığı anlaşmaları, önerileri ve hatta yaptırımları da dikkate almak durumunda kalmaktadırlar. Örneğin Türkiye, politikalarını belirlerken, üyesi olduğu ve birtakım taahhütler altına girdiği Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ve AB gibi uluslararası kurum ve organizasyonların politikaları çerçevesinde faaliyetlerini yürütmek zorunda kalmaktadır.

Nitekim 2000'li yıllara kadar uygulanan tarım politikaları, ağırlıklı olarak iç dinamiklerin etkisiyle yürürlüğe girmiştir. Temelde girdi sübvansiyonu ve fiyat desteği şeklinde olan bu destekleme politikalarının hem istenen düzeyde tarım sektörünü başarıya götürememesi hem de bütçeye ağır yükler getirmesi, uluslar arası kuruluşların da desteği ile yeni destekleme politikalarına ge-

çişi sağlamıştır. Bu değişimde, Tarım Reformu Uygulama Projesi (ARIP) temel rolü oynamaktadır.

Gerek Türkiye'deki istihdamın büyük bir kısmını oluşturan tarım sektörünün önemini koruması, gerekse AB'ye uyum açısından AB'nin en önemli politikası olan ve Birlik bütçesinin yaklaşık yarısını kullanan Ortak Tarım Politikasına (OTP) uyumun öncelikli olması, Türkiye'deki tarımsal destekleme politikalarının önemini daha fazla artırmaktadır.

Türkiye'deki tarımsal destekleme politikaları kapsamında tarıma yapılan destekler iyi kullanıldığı takdirde çok önemli değişimlere ve gelişimlere imkan sağlamaktadır. Bu destekler tarım sektöründeki yatırımların artmasına, tarım-sanayi entegrasyonuna katkı sağlanmasına, kırsal alanda iş imkânlarının geliştirilmesi ile göçün önlenmesine, Avrupa Birliği standartlarında üretim yapan işletmelerin sayısının artırılmasına, tarım ve kırsal nüfusun gelir düzeyinin yükseltilmesini ve yaşam koşullarını iyileştirilmesine, tarım sektörünün,

verimliliği yüksek, dünya standartlarında üretim yapan, küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ve sürdürülebilir bir sektör haline gelmesine katkı sağlanması beklenmektedir.

Bu kapsamda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarihinde ilk kez 2010 yılında tarımsal destekleri ürün ekiminden önce belirlemiştir. Tarımsal destekler bu yıl ürün ekiminden önce belirlendiği için çiftçiler ilk kez alacakları destekleri önceden bilerek üretim yapmışlardır.

Tarım sektörünün tarafları Tarım ve Köyişleri Bakanlığının yapmış olduğu başarılı destekleme çalışmalarına rağmen, 2006 yılında Tarım Kanununda belirtilen tarım hayvancılık desteğini artırmak amacıyla her yıl açıklanacak desteğin ödeme yapılacak bir yıl sonrasının GSMH'sinin %1'i seviyesinde olmasını kararına ulaşamadığından yakınmaktadır. Geçen yıl açıklanan destekler 2011 yılının revize edilen GSMH rakamının binde 49'u seviyesinde kalarak kanunda yazılanın yarısına bile ulaşamamıştır. Bu yılın desteklerinin de yine gelecek yılın GSMH' sının yüzde 1'i olan 12 milyar TL'nin çok altında kalacağını gösteriyor. Desteklerin Tarım Kanununda belirlenen orana yükseltilmesi tarım sektörünün tüm taraflarını çok memnun edeceğini göstermektedir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 2010 yılını tarım ve hayvancılık alanında çok sayıda başarılı uygulama ile tamamlamıştır. Geçti-

ğimiz yıl gerçekleştirilen çalışmalar ve bunlara ilişkin rakamsal veriler; kırsal kalkınma, kalite, sağlık ve verimlilik alanındaki artışları gözler önüne sermektedir. Tarım ve Köyişleri Bakanı Sayın M. Mehdi EKER'e göre 2010 yılında;

*Tarımsal Destekler yüzde 207 artırılmıştır. 2003-2010 döneminde toplam 36,1 milyar TL nakit destek verilmiştir. Halen verilen 61 kalem desteğin 52'si 2003 yılından önce var olmayan desteklerdendir. Bu uygulamalar sayesinde 2002 yılında 1 milyar 868 milyon TL olan toplam tarımsal destekler, 2010 yılında 5 milyar 792 milyon 408 bin 528 TL'ye ulaşmıştır.

* Destek miktarlarının önemli bir bölümü üretim sezonundan önce açıklanmıştır. Destekleme ödemeleri yıl içinde ve girdi kullanımının en yoğun olduğu dönemlerde yapılmış ve desteklerle üretim maliyetlerinin önemli bir kısmı karşılanmıştır. 2010 yılında desteklerin maliyeti karşılama oranı; pamukta yüzde 50, ayçiçeğinde yüzde 39, buğdayda yüzde 24, soyada yüzde 51 olmuştur.

* Hayvancılık desteklerine özel önem verilip ve çeşitlendirilmiştir. Faizsiz 7 yıl vadeli yatırım ve işletme kredi uygulaması başlatılmış olup 1 Ağustos-15 Aralık 2010 tarihleri arasında 35 bin 892 çiftçiye 2 milyar 582 milyon TL kredi kullanılmıştır.

* GAP ve DAP projeleri kapsamında 276 milyon TL yatırıma karşılık 81 milyon TL hibe desteği

verilerek 50 baş ve üzeri 269 işletme kurulmakta olup, bu işletmelere 31 bin baş damızlık hayvan verilme süreci başlatılmıştır.

* Hibe oranları inşaatta yüzde 30, makine ve hayvan alımında yüzde 40 olarak belirlenip son 8 yılda hayvancılığa toplam 5,5 milyar TL nakit destek verilmiştir. Toplam destekler içindeki oran payı yüzde 4'den yüzde 22'ye çıkarılmıştır.

* 2002 yılında 4 bin 300 adet olan 50 baş üzeri hayvancılık işletme sayısı 2010 yılında 19 bin 280'e ulaşmıştır. Ülkemizde büyükbaş hayvancılık işletme büyüklüğü ortalamasının 6 baş olduğu dikkate alındığında bu gelişmenin ne kadar önemli olduğu ortadadır.

* Ülkemiz için stratejik öneme sahip hayvansal ürünlerin üretiminde önemli artışlar sağlanıp Sütte yüzde 49, su ürünlerinde yüzde 161, beyaz ette yüzde 82, yumurtada yüzde 20, balda yüzde 10 oranında artışlar gerçekleştirilmiştir.

* Sağlanan desteklerle yem bitkileri üretim alanı 2002 yılında 1,2 milyon hektardan 2009 yılında 2,2 milyon hektara çıkarılarak kaba yem ihtiyacımızın yüzde 75'i karşılanır hale gelmiş ve Son yedi yılda konsantre yem üretimi 5 milyon tondan 10 milyon tona yükselmiştir.

* 2006-2009 döneminde yıllık ortalama 2 milyonun üzerinde suni tohumlama yapılmıştır.

* Son 8 yılda 3,6 milyon dekar alanda mera ıslah çalışması ta-

mamlaşmıştır.

* İlk defa 2006 yılında başlatılan Tarım Sigortası uygulamaları çerçevesinde, o tarihten bu yana 1 milyon 160 bin poliçe kesilip, 227 milyon TL prim desteği, 275 milyon TL hasar ödemesi yapılmıştır.

* 2010 yılında 17 ürünün prim ödemesinde, havza bazlı destekleme modeline geçilmiştir.

* 2010 yılında ilk defa don desteği ödemesi yapılmıştır. Don desteği ödemesi olarak 23 İlde 44 bin çiftçiye 128 milyon TL ödeme yapılmıştır.

* Sulama Yatırımlarına Faizsiz Kredi ve Hibe Uygulaması kapsamında da 1 milyar 244 milyon TL destek verilmiştir.

* Bugüne kadar kredi ve hibe desteği uygulaması ile 137 bin çiftçiye ait yaklaşık 3 milyon dekar alan basınçlı sulama sistemleri ile sulamaya açılmıştır.

* Ülkemiz için stratejik öneme sahip pek çok ürünün üretiminde önemli artışlar sağlanmıştır; Örneğin; mısırda %100, çeltikte %139, kayısıda %43, kirazda %98, turuncgillerde %43 artış olmuştur.

* Uygulamaya konulan yapısal değişim ve dönüşüm çalışmalarının en önemlilerinden birisi de Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programıdır.

* Bu kapsamda bugüne kadar; 1126 bitkisel ürün işleme paketeleme tesisi, 621 hayvansal ürün işleme ve paketeleme tesisi, 247 tarımsal ürün deposu, 191 alternatif enerjili sera, 214 soğuk hava deposu, 26 su ürünleri işleme-pa-

ketleme tesisi, 6 hayvansal gübre işleme tesisi, 529 toplu basınçlı sulama projesi olmak üzere toplam 2 bin 960 proje tamamlanmıştır.

* Yeni yılın ilk aylarında 3 binin üzerinde tarımsal ürün işleme tesisi tamamlanmış olacaktır. Bu projelere 486 milyon TL hibe desteği verilirken, 29 bin kişiye de istihdam sağlanmıştır. Ayrıca, makine-ekipman desteği kapsamında 77 bin 629 adet projeye 347 milyon TL hibe desteği verilmiştir.

* Kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesine yönelik olarak da toplam 833 milyon TL hibe desteği verilmiştir.

* Son 8 yılda 1800 kooperatif projesine 1 milyar 551 milyon TL kredi tahsis edilerek 178 bin aileye istihdam sağlanmıştır.

* Tarımda verimliliği sağlamak amacıyla bölünemez parsel büyüklüğü önce 10 dekara daha sonra yüzde 100 artırılarak 20 dekara çıkarılmıştır. Böylece arazi parçalanmasına karşı çok önemli bir ilerleme kaydedilerek aynı kapsamda arazi toplulaştırma çalışmalarına hız verilmiştir.

* 1961-2002 döneminde 450 bin hektar olan toplulaştırmaya karşılık sadece son 8 yılda 691 bin hektar toplulaştırma yapılmıştır. Ayrıca, 2009-2010 yıllarında GAP bölgesinde 2 milyon 61 bin hektar, GAP bölgesi dışında ise 377 bin hektar olmak üzere toplam 2 milyon 438 bin hektar alanda arazi toplulaştırma projelerinin ihaleleri yapılarak ve bun-

ların uygulamaları 2013 yılına kadar tamamlanması kararlaştırılmıştır.

Samsun İl Tarım Müdürlüğüne göre Samsun Tarımında 2010 Yılı

* Çeltikte 2003 yılında 86.450 dekar alanda 55.260 ton üretim yapılmış iken 2010 yılında 1.6 kat artarak 135.216 dekar alanda 116.642 ton çeltik üretilmiştir.

* 2002 yılında İl Özel İdaresi Harcaması 241.820 TL iken 2010 yılında 4.25 kat artarak 1.029.760 TL olarak gerçekleşmiştir.

* 2002 yılında 12.469 baş sığırsuni tohumlaması yapılırken, 2010 yılında bu rakam 4.7 kat artarak 58.513'e ulaşmıştır.

* Ülkesel soykütüğü projesinde, ilimizde 2002 yılında soykütüğüne kayıtlı işletme sayısı 90 iken, 2010 yılsonu itibariyle bu rakam 11.8 kat artarak 1.063'e ulaşmıştır. Benzer şekilde 2002 yılında önsoykütüğüne kayıtlı işletme sayısı 13.200 iken 2010 yılı sonunda bu sayı 2.7 kat artarak 35.682'ye ulaşmıştır.

* Ülkesel soykütüğü projesinde, ilimizde, 2002 yılında soykütüğüne kayıtlı hayvan sayısı 2.250 iken, 2010 yılı yıl sonu itibariyle bu rakam 12.8 kat artarak 28.784'e ulaşmıştır. Benzer şekilde 2002 yılında önsoykütüğüne kayıtlı hayvan sayısı 15.000 iken 2010 yılı sonunda bu sayı 7.7 kat artarak 115.962'ye ulaşmıştır.

* 2003 yılında yapılan alabalık destek ödemesi 563 TL iken 2010

yılı ilk on ayı içerisinde yapılan alabalık ve levrek balığı destek ödemesi 1.561.514 TL olmuştur.

* Sertifikalı Tohum Kullanım Desteklemesi kapsamında 2005 yılında 33.485 dekar alanda sertifikalı tohum kullanarak 620 kişiye 100.456 TL ödeme yapılmıştır. 2009 yılında 74.001 dekar alanda sertifikalı tohum kullanan 1.364 kişiye 441.255 TL ödenmiştir. Üretim alanı 2.2 kat artmıştır.

* Sertifikalı Fidan Kullanım Desteklemesi kapsamında 2006 yılında 125 dekar alanda sertifikalı fidan kullanarak kapama meyve bahçesi tesis eden 4 kişiye 29.991 TL ödeme yapılmıştır. 2009 yılında 317 dekar alanda sertifikalı fidan kullanarak kapama meyve bahçesi tesis eden 22 üreticiye 60.488 TL ödenmiştir. Üretim alanı 2.5 kat artmıştır.

* Yağlık Ürünlere (ayçiçeği, soya, kanola, mısır) Destekleme Primi Ödemesi kapsamında 2004 yılında 75.265 dekar alanda, 26.225 ton üretim yapan 3.925 üreticiye 2.386.449 ödenmiştir. 2009 yılında 80.536 dekar alanda 28.322 ton üretim yapan 4.274 üreticiye 4.694.802 TL ödenmiştir. Üretim alanı ve üretim 1.1 kat artmıştır.

* Yem Bitkileri Desteklemesi kapsamında 2003 yılında 2524 üreticiye 139.629 dekar alanda 2.760.576 TL ödeme yapılmıştır. 2009 yılında 12.681 üreticiye 337.145 dekar alanda 11.157.380 TL ödeme yapılmıştır. Üretim alanı 2.4 kat artmıştır.

* İlimizde Yetiştirici ve Islah Birlikleri kapsamında 4 adet (damızlık sığır, manda, koyun ve keçi, arı) yetiştirici birliği kurulmuştur.

* 2002 yılında Genel Bütçe Harcaması 222.908 TL iken 2010 yılında 2.3 kat artarak 631.733 TL olarak gerçekleşmiştir.

* 2006 yılında ilimizde sertifikalandırılan fidan sayısı 4.535

iken, 2010 yılsonu itibarıyla bu sayı 358.510'a ulaşmıştır.

* Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan ÇATAK Projesinde 2010 yılı itibari ile İlimiz 19 İliden biri olarak yerini almıştır. Havza, Vezirköprü ve Bafra ilçelerinde toplam 237 çiftçide 12.000 dekar alanda yapılan çalışma sonucunda çiftçilerimiz 1.545.885 TL destek alma hakkı kazanmıştır.

* Coğrafi Bilgi Sistemi çalışmalarında ilk defa köy sınırları dikkate alınarak ilimiz tarım arazileri nitelikleri ile birlikte köy ve ilçe bazında belirlenmiştir. Köy ve ilçe sınırlarının bilgisayar ortamında sayısallaştırılması işlemi tamamlanmıştır. İlimizin; Arazi Kullanım Kabiliyet Haritası, Erozyon haritası, Tarım Reformu Bölge Müdürlüğü uygulama alanları, Kültür ve Tabiat Varlıkları Haritaları, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü koruma alanları, Mülga Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü sulama alanları, DSİ Genel Müdürlüğü sulama alanları, su ürünleri yetiştiriciliği haritası, ilimizdeki mera, orman ve su yüzeyleri ile 51 belediyeye ait belediye ve mücavir alan sınırları, tepeler ve yollar sayısallaştırılması işlemi tamamlanmıştır.

* 2004-2009 tarihleri arasında 14 köyde 24216,93 da alanda ıslah çalışması yapılmıştır.

* 2003-2010 tarihleri arasında 976 köyde toplam 166.335 da alanda mera tespit, 296 köyde toplam 95.865 da alanda mera tahditi yapılmıştır.

* ÇKS sisteminde 2003 yılında çiftçi sayısı 72.897 iken 2009 yılında %17 azalarak 60.253'e düşmüştür. Desteklemeye tabi alan 2003 yılında 260.962 ha iken 2009 yılında %21 azalarak 204.163 ha düşmüştür. Destekleme miktarı ise 2003 yılında arazi dönümü üzerinden ödendiğinden 41.753.956.704 TL iken 2009 yılında ürün bazında destekleme

yapıldığından destek miktarı 15.545.794 TL'ye gerilemiştir.

* İlimizde 2003 yılında 73 tarımsal kalkınma kooperatif bulunmasına karşılık 2010 yılında bu rakam 99 olarak gerçekleşmiştir. 33 adet kooperatife yaklaşık 26.789.903 TL tutarında hayvancılık projesi uygulanmış, 4.752 adet gebe düve ve 500 adet besi hayvanı dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

* 5200 sayılı kanuna göre ilk üretici birliği ilimizde kurulmuş ve bu güne kadar ilimizde 27 adet Tarımsal Üretici Birliği faaliyetine geçmiştir.

* 2006 yılında uygulamaya aktarılan Kırsal Kalkınma Yatırımları Destekleme Programında Ekonomik ve Altyapı projelerinde 5. Eapta 22 adet yatırım yapılmış olup toplam proje tutarı 8.070.819 TL olup bunun hibe tutarı 4.250.057 TL olmuştur. Ayrıca Kırsal Kalkınma Yatırımları Destekleme Programında toplam 560 adet makine desteklenmiş olup bunların proje tutarı 4.493.794 TL olup hibe tutarı 2.246.897 TL olmuştur.

* İlimizde 2004 yılında üretim izinli 402 gıda üretim tesisi varken 2010 yılında bu sayı 907 ye yükselmiştir. 2004 yılında 876 denetim yapılmışken 2010 yılında 1733 denetim yapılmıştır.

* 2004 yılında 1.844 toplu tüketim yeri 1758 defa denetlenmiş iken 2010 yılında 2.740 tesis de 3922 denetim yapılmıştır.

* 2004 yılında 5.656 satış yeri 3.421 defa denetlenmiş iken 2010 yılında 3.918 tesis de 4.963 denetim yapılmıştır.

* 2004 yılında 151 adet gıda numunesi, 114 su numunesi, 22 adet de yem numunesi alınmış iken 2010 yılında 903 adet gıda numunesi, 267 adet su numunesi, 76 adet de yem numunesi alınmıştır.

* 2002 yılında İl Müdürlüğü-müzce basılı kitap yokken 2010 yılı itibarı ile 82 değişik konularda kitaplar hazırlanıp bastırılarak çiftçilerimizin hizmetine

sunulmuştur.

* 2002 yılında İl Müdürlüğü-müz çalışmalarını ve aynı zamanda tarımsal konuların üretim ve yetiştiriciliğini anlatan ve gazete şeklinde çıkartılan yayını-mız, Samtim adında ve dergi formatına dönüştürülerek 32. sayıya ulaşmıştır.

* Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının pilot çalışma olarak başlattığı "İyi Tarım Uygulamaları" çalışmalarında Samsun 9 pilot ilden biri olarak 2005 yılında uygulamalara başlamıştır. İl Özel İdaresi finansman kaynaklı olarak 2005 yılında 71 üretici ile toplam 860 da alanda İyi tarım yapılarak sertifikasyon hizmet alımı yapılmışken 2010 yılında ise 243 çiftçilerimize yaklaşık 21.000 da alanda sertifikasyon hizmet alım gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 2010 yılında 28 köyde, toplam 954 üretici, 16 sektör ve 26 tüketici İTU konularında eğitim çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

* 2004 yılına kadar açılan Biçerdöver Operatörü Yetiştirme kurslarında 101, 2004-2010 yılları arasında ise açılan kurslarda 412 kişi olmak üzere toplam 513 kişi eğitilerek Biçerdöver Operatörü olmaları sağlanmıştır.

* 2003-2010 yılları arasında İl Özel İdare kaynaklı olarak İlimiz genelinde 4.956 da alanda; toplam 517.940 adet meyve fidanı verilerek ilk defa Kapama Meyve Bahçesi kurdurulmuştur.

* İl Özel İdaresi finansman kaynaklı olarak organik tarım yapan çiftçilerimize 2006-2008 yıllarında 136.305 TL karşılığında 315 ton organik gübre dağıtımı yapılmıştır.

* 2002 yılına kadar organik tarım konusunda yeterli düzeyde çalışma yok iken bugüne kadar yapılan çalışmalar sonucunda 2010 yılsonu itibarıyla Samsun'da 114 köyde 1090 üretici, 212.756 da belgelenen alanın 35.711 da kısmında organik üretim yapılmaktadır.

* Samsun içme suyunun kar-

şilendiği Çakmak Barajı havzasında bulunan ve toplam alanı 81.782 da olan 9 köyde 467 çiftçiye Organik Tarımı Yaygınlaştırma Eğitimi yapılmaktadır. Ayrıca 2010 yılında ilimizde organik tarıma geçmek isteyen 1.705 çiftçimize İl Özel İdaresi kaynaklı Kontrol ve Sertifikasyon Hizmeti alımı yapılmıştır.

* Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi (TARGEL) kapsamında, 2007 yılında 15 ilçenin köy ve beldelerinde 26 Ziraat Mühendisi, 15 Veteriner Hekim ve 1 Su Ürünleri Mühendisi olmak üzere toplam 42 Sözleşmeli Personel görev başlamıştır. 2010 yılında yapılan alımlarla 16 ilçede 250 köy ve beldede 44 Ziraat Mühendisi, 27 Veteriner Hekim ve 2 Su Ürünleri Mühendisi olmak üzere toplam 73 Sözleşmeli Personel görev yapmaktadır.

* Bakanlığımızca 2006 yılında çıkartılan yönetmelik esasları doğrultusunda uygulamaya konulan Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerine Destekleme yapılmasına dair uygulama esasları doğrultusunda 547 işletmeye verdikleri hizmet karşılığında 15

danışmana 273.000 TL ödeme yapılmıştır.

* İlimizde 2010 yılı içerisinde dördüncüsü düzenlenen SAMTARIM Fuarında her sene ziyaretçi sponsoru olarak görev alınmış ve stand açılmıştır. Fuar süresince İl Müdürlüğümüz çalışmaları tanıtılarak yayınlarımız dağıtılmıştır.

* 2008 yılı içerisinde 90 çiftçiye yönelik olarak "Genç ve Önder Çiftçi Eğitim ve Yayım Projesi" uygulamaya konulmuş, çiftçiler teknik geziye götürülerek eğitim çalışması sonuçlandırılmıştır.

* İlaçlama sayısını azaltmak ve çevreye dost, insan sağlığını etkilemeyen ilaçların kullanılmasını sağlamak amacıyla 2003 yılından beri Entegre Mücadele Çalışmaları gerçekleştirilmiştir. 2003 yılında 500 ağaç ve 406 dekar alanda entegre mücadele yürütülürken 2010 yılında 12.289 dekar alanda gerçekleştirilmiştir.

* 2003 yılında mekanik aletle çalışan 2 adet Tahmin ve Erken Uyarı istasyonunda 3 konuda 64.000 ağaca hitap ederken; 2010 yılında İl Özel İdare Bütçesi katkılarıyla 7 adet elektronik sistem ilave edilerek 7.081 da proje

alanından alınan veriler ile 118.822 da alana hitap edecek şekilde Tahmin ve Erken Uyarı mücadele hizmetleri yürütülmektedir.

* 2003 yılında üreticilerin kullandıkları kimyasalların kaydı tutulmazken 2010 yılında ilimizde üretilen tüm ürünlerde kullanılan bitki koruma ürünlerinin kayıtlarının tutulması için 20.800 adet Üretici Kayıt Defteri dağıtılmıştır.

* Zirai İlaç bayileri 2003 yılında satılan ilaçlarla ilgili kayıt sistemi yok iken İlaç Bayileri Barok Sistemi ne geçmiştir.

* Bitki koruma ürünlerinin uygulaması ile ilgili 2003 yılında her hangi bir mevzuat yok iken çıkarılan yönetmelik gereği 2010 yılında yapılan eğitimler sonucu 8 profesyonel uygulayıcı ve 12.565 üreticiye Bitki Koruma Uygulama Belgesi verilmiştir.

* 2003 yılında Bitki Sağlığında kullanılan ilaçların satış ve kullanımında reçete uygulaması yok iken ilimizde 2009 yılında 219 kişi, 2010 yılında ise 36 kişi olmak üzere toplam 255 kişiye reçete yazma yetki belgesi verilmiştir.

Tarımsal Desteklemeler (TL)

PRİM VE DESTEKLEMELER	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	TOPLAM
Doğrudan Gelir Desteği	34.357.229	41.753.956	41.003.104	25.029.010	24.624.987	16.697.515	-		-	149.108.572
Mazot ve Kimyevi Gübre Desteği	-	10.177.526	9.676.107	-	11.405.400	11.029.546	14.652.979	15.535.422	15.161.211	87.638.191
Sertifikalı Tohumluk ve Fidan Kullanım Desteği	-	-	-	100.456	216.209	484.072	364.807	501.744	593.150	2.260.438
ARIP (Fındık Yerine Alternatif ürün)	-	-	888.415	146.014	-					1.034.429
ARIP (Şekerpancar Yerine Alternatif Ürün)	-	400.311	-	-	-					400.311
Fındık Ek Ödeme	-	5.802.991	-	-	-	-		37.585.827	35.534.958	78.923.776
Hububat Primi	-	-	-	3.120.956	2.109.160		8.520.482	8.911.372	14.361.139	37.023.109
Elektrik Enerji Desteği	-	-	-	45.600	2.300					47.900
TOPLAM	34.357.229	58.134.784	51.567.626	28.442.036	38.358.056	28.211.133	23.538.268	61.080.189	65.650.458	389.339.779

Prim Ödemeleri (TL)

Prim Ödemeleri	Yağlık Avcıçığı	Soya Fasulyesi	Mısır	Kanola	Toplam
2002	1.724.905	439.000	-	500.859	2.664.764
2003	991.388	278.915	-	-	1.270.303
2004	1.758.442	357.357	268.293	2.357	2.386.449
2005	2.653.068	699.218	617.305		3.969.591
2006	3.343.333	689.530	1.017.079	29.535	5.079.477
2007	2.258.082	644.147	196.902	194.295	3.293.427
2008	2.780.561	524.558	331.948	34.319	3.671.386
2009	3.903.128	412.652	311.852	67.171	4.694.803
2010	2010 yılı ekilişlerinden elde edilen ürünlerin satışı halen devam etmekte olduğu için prim ödemesi kesinleşmemiştir.				
Toplam	19.412.907	4.045.377	2.743.379	828.536	27.030.200

Hayvancılık Desteklemeleri (TL)

Destekler	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam
Yem Üstüklere Desteği	1.601.785	2.760.576	3.299.265	6.885.068	20.905.868	25.573.565	10.966.159	11.157.380	67.073	94909404
Yem Üstüklere İletim Desteği					256.848					256.848
Domuzluk Gübre Döngü Desteği	16.800	39.420	31.360	36.750	34.375	106.425				239.130
Sarı Tohumluk Desteği (Çiftçiler)	50.600	77.600	187.640	0	0	0				315.840
Sarı Tok. Hizmet Desteği (Yen. İlek.)				734.585	1.163.410	1.195.130				3.093.125
Araç Koyun-Kaç Desteği						189.600	353.718	478.620	925620	1047558
Araç Mandala Desteği							933.675	1.244.298	1487500	3624823
Araç Nispet Desteği							1.042.695	2.559.625	3929734	7532934
Sarı Tohumluk Üstüklere Desteği		1.780	4.650							6.350
Sarı Tok. Değerli Bazı Desteği		18.600	105.250	285.280	1.652.800	1.864.600		566.220	738960	5231790
Süt Desteği		1.32.916	227.631	392.373	946.047	862.889	588.620	691.487	1033137	4874194
Sü Ürünleri Desteği		563	62.121	253.600	483.880	702.895	778.569	962.428		2.282.928
Araçlık Desteği		1.166	978	59.274	48.110				232314	332834
Et Tespiti			1.233.454							1.233.454
Suğum Üstüklere ve Süt Kalite Desteği				12.436	48.000					60.436
Hesabkısarta Mür. Desteği (Ası)				113.475	115.013	210.636	52.672			491.796
Kırpe Desteği						131.018				131.018
Elast. Faz. Desteği						20.798	28.798	288.086		321.682
Toplam	1.669.185	3.012.534	3.231.840	8.257.941	25.307.503	31.315.085	14.677.566	16.977.606		106.856.963

Tohumluk Dağıtımı

Tohumluk	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (kg)	Maliyet (TL)
Buğday	1.450.100	0	0	89.250	0	0	0	1.539.350	773.908,30
Çeltik	95.800	180.000	83.650	114.650	119.000	96.000	103.700	792.800	1.159.856,97
Mısır	19.600	80.000	24.000	42.000	27.500	0	4.000	197.100	709.728,60
Fiğ	14.450	53.850	0	0	2.000	0	0	70.300	140.880,00
Korunga	17.000	12.000	25.000	0	0	10.000	0	64.000	142.162,00
Soya Fasulyesi	0	20.000	31.000	40.000	50.000	0	0	141.000	312.130,00
Tritikale	0	8.000	20.700	0	39.500	0	0	68.200	60.489,30
Yonca	0	0	500	0	0	0	0	500	6.909,00
Patates	0	0	16.000	40.500	55.500	34.200	140.000	286.200	154.382,56
Kuru Fasulye	0	0	0	8.400	8.500	8.750	15.990	41.640	106.718,96
Ayçiçeği	0	0	0	0	1.500	1.000	2.000	4.500	52.809,87
Nohut	0	0	0	0	0	0	6.000	6.000	18.786,00
Toplam	1.596.950	353.850	200.850	334.800	303.500	149.950	271.690	3.211.590	3.638.761,56

**Samsun İlinde Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı
4 Etap Sonunda Tamamlanan 55 Adet Proje Bilgileri**

Sıra No	İlçesi	Proje Sayısı	Proje Toplam Tutarı (TL)	Ödenen Hibe Miktarı (TL)
1	Atakum	3	895.000,00	444.954,65
2	Bafra	11	4.541.577,02	2.138.789,85
3	Çarşamba	5	1.311.538,95	615.222,44
4	Havza	8	2.987.937,68	1.465.989,29
5	İlkadım	1	500.000,00	242.740,00
6	Kavak	1	176.015,00	87.500,00
7	Ondokuzmayıs	2	704.487,64	343.392,38
8	Tekkeköy	9	3.173.669,00	1.494.463,06
9	Terme	9	2.890.371,21	1.349.714,35
10	Vezirköprü	5	2.097.291,00	899.545,11
11	Yakakent	1	278.000,00	25.000,00
TOPLAM		55	19.555.887,50	9.107.311,13

**Samsun İlinde Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı
5.Etabında Hibe Sözleşmesi İmzalayanlar**

Sıra No	İlçesi	Proje Sayısı	Proje Toplam Tutarı (TL)	Talep Edilen Ödenen Hibe Miktarı (TL)
1	Atakum	2	596.913,61	298.456,81
2	Bafra	6	2.702.331,09	1.429.174,92
3	Çarşamba	3	872.897,27	436.448,64
4	Havza	3	1.203.012,95	657.567,37
5	Ondokuzmayıs	2	520.084,04	260.042,02
6	Tekkeköy	2	983.024,00	491.512,00
7	Terme	3	1.132.250,00	566.125,00
8	Vezirköprü	1	322.910,22	242.182,66
TOPLAM		22	8.333.423,18	4.381.509,42

Not: Hibe Sözleşmesine davet edilecek projelerden 3 tanesi altyapı (sulama), diğerleri ekonomik yatırım başvurusudur. Altyapı (sulama) projelerinin 1 tanesi Havza'da, 1 tanesi Bafra'da ve 1 tanesi de Vezirköprü'dedir.

**Samsun İli Genelinde Uygulanan Sosyal Riski Azaltma Projesi
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Projeleri**

Yıllar	Faydalanan Üretici Sayısı (Aile)	Destekleme Miktarı (TL)
2004	100	374.400
2005	678	1.833.612
2006	252	566.993
2007	245	411.888
2008	172	328.595
2009	242	234.861
2010	130	684.665
TOPLAM	1819	4.435.014

YATIRIMI DEVAM EDEN VE TAKİBİ YAPILAN KOOPERATİF PROJELERİ

Yıl	Sığır Sayısı	Kredi Miktarı (TL)
2001	200	235.617,00
2002	200	255.424,13
2003	200	637.535,00
2004	200	564.813,00
2005	862	3.296.724,00
2006	1370	6.373.485,00
2007	700	5.254.302,00
2008	932	3.784.862,00
2009	1108	5.431.358,00

Samsun İli ÇKS ve DGD Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Çiftçi Sayısı	Desteklenen Alan (da)	Destekleme Tutarı
2001	46.352		15.796.906
2002	68.074	2.544.979,921	34.357,228
2003	72.897	2.609.622,294	41.753.956
2004	72.755	2.562.694,053	41.003,104
2005	70.662	2.501.863,896	597.615
2006	69.185	2.461.989,699	77.840
2007	68.057	2.384.774,192	16.697,515
2008	60.422	2.114.100,419	14.652.979
2009	59.926	2.021.212,988	15.535.422
2010	59.480	1.983.225,182	15.161,211

TKDK VE SAMSUN TARIMINA ETKİLERİ

Dr. Bülent TURAN
TKDK İl Koordinatörü

Samsun'da tarım ekonomik faaliyetlerde ve istihdamda ön planda olmakla beraber, tarımda gelişmişlik düzeyi ülke ortalamasına yakın illerden biridir.

Tarım sektörü, gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun tüm ülkelerin ekonomik hayatlarından sosyal ve kültürel yaşantılarına kadar toplumun tüm katmanları için vazgeçilmez bir yere sahiptir. Günümüzde dünya tarım pazarındaki büyüme coğrafi olarak gelişmekte olan ülkelere doğru kaymaktadır. Bu ülkelerde üretim maliyetlerinin daha düşük olması bunun önemli bir etkenidir. Gelişmekte olan ülkeler ile hâlihazırda tarımda söz sahibi olan gelişmiş ülkelerdeki tarımsal reformlar, destekleme mekanizmalarındaki değişikliklerden tarımsal üretim şekillerine kadar bir dizi değişimi de beraberinde getirmekte ve dünya tarımında da benzer şekilde dönüşüm ihtiyacı doğurmaktadır.

Türkiye, coğrafi konumu, iklim olanakları, çoğunluğu genç olan 73 milyon üzerindeki nüfusu,

artan alım gücü ve genişleyen iç ve dış pazarı sayesinde pek çok ülkeye kıyasla oldukça avantajlı bir konumda olmasına rağmen, tarımda yapısal problemlerin devam etmesinden dolayı bu avantajlarından istenilen ölçüde faydalanamamaktadır. Bu durum dünya tarım pazarında rekabet şansımızın azalmasına neden olmaktadır. Özellikle AB hedefi ile birlikte Türk tarımının AB Ortak Tarım Politikası çerçevesinde yapısal değişiklikleri tamamlaması hem müzakerelerin geleceği, hem de dünyadaki yeni sistem içerisinde rekabet şansımızın olması için temel bir gerekliliktir.

Avrupa Birliği, kuruluşundan itibaren Birlik üyesi ülkelere, aday ülkelere ve üçüncü ülkelere, kurucu anlaşmalar temelinde çeşitli mali yardımlar yapmaktadır. Esasen, bir aday ülkeye yapılan mali

yardımın temel amacı, aday ülkenin AB üyeliğine hazırlanmasını sağlamaktır. Avrupa Birliği son dönemde bu destekleri tek bir çatı altında toplamak için 1085/2006 sayılı Konsey Tüzüğü çerçevesinde Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA)'nı oluşturmuştur. IPA'nın beşinci bileşeni olan Kırsal Kalkınma (IPARD) Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikası, Kırsal Kalkınma Politikası ve ilgili politikalarının uygulanması ve yönetimi için uyum hazırlıklarını ve bu kapsamda politika geliştirilmesini desteklemektedir.

Bu amaçla oluşturulan IPARD Programı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından Tarım Stratejisi ve Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) öncelikleri ile uyumlu olarak hazırlanmıştır. Stratejinin yaklaşımı aynı zamanda AB'nin kırsal alanları için son yıllarda 1698/2005 sayılı Konsey Tüzüğü ve 1974/2006 sayılı tüzük ile benimsediği stratejik yaklaşımla da uyumludur. Kısaca IPARD olarak adlandırılan Tarım ve Kırsal Kalkınma Programının temel amacı; AB Ortak Tarım Politikası ile ilgili müktesebatın uygulanmasına ve aday ülkelerde tarım sektörü ve kırsal alanların sürdürülebilir biçimde adaptasyonu için bazı önceliklere ulaşmaya ve sorunların çözümüne katkıda bulunmaktır.

IPARD programının uygulama birimi olarak 18 Mayıs 2007 tarih ve 5648 sayılı yasa ile Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) kurulmuş olup ilk etapta Türkiye genelinde 20 ilde devamında bu illere 22 il daha ilave edilerek toplamda 42 ilde programın uygulanması kararlaştırılmıştır. Samsun ili programın ilk etapta uygulanacağı 20 ilden bir tanesi olarak belirlenmiştir. Bu amaçla da Samsun'da TKDK İl Koordinatörlüğü kurulmuş ve 2010 yılında gerekli altyapı ve personel istihdamını tamamlayarak ulusal akreditasyonu almış ve hizmet vermeye başlamıştır.

Samsun'da tarım ekonomik faaliyetlerde ve istihdamda ön planda olmakla beraber, tarımda gelişmişlik düzeyi ülke ortalamasına yakın illerden biridir. Ülkemiz tarımının temel problemleri olan işletmelerin çoğunlukla küçük ve dağınık olması, yüksek girdi maliyetleri, yetersiz teknoloji kullanımı, kayıt dışılık, pazarlama organizasyonunun zayıflığı ve finansman sıkıntıları Samsun özelinde de tarımsal sektörlerin ortak problemleri olmaya devam etmektedir. Bafra ve Çarşamba gibi ülkemizin en önemli iki ovasına sahip olması, iklim ve sulama olanaklarına rağmen yukarıda anılan sebeplerden dolayı tarımsal işletmeler il ve bölge sınırları dışına çıkmayı başaramamıştır. Bununla birlikte Samsun nüfusunun yarısına yakınının kırsal alanlarda yaşadığı düşünülecek olursa kırsal alanlardaki ekonomik faaliyetlerin kısıtlı olması da diğer önemli bir problemdir.

Bu anlamda IPARD Programı amaçlarına baktığımızda tarım ve kırsal alanlarında ki mevcut so-

runları nispeten azaltmada hem Türkiye genelinde hem de Samsun özelinde önemli bir adım olacağı beklenmektedir. Samsun ilinde IPARD kapsamında desteklenecek sektörler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Samsun'da IPARD Kapsamında İlk Fonda Desteklenecek Sektörler.

Tedbirler	Alli tedbirler
Faaliyetlerin Toplamık Standartların Yükseltilmesi ve Yatırım Yapılandırılması Dair Yatırımlar	1. Süt üreten tarımsal işletmeler 2. Et üreten tarımsal işletmeler
Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanmasının Geliştirilmesi ve Teşvik Edilmesi Standartların Yükseltilmesi Dair Yatırımlar	1. Süt ve et ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması 2. Et ve et ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması (kırmızı et) 3. Meyve ve sebzelerin işlenmesi ve pazarlanması 4. Su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması
Üretim Gruplarını Kurulmasını Dair Destek	1. Meyve 2. Mantar 3. Sebze 4. TBBB bitkiler 5. Süt 6. Kırmızı/Beyaz et 7. Yatağan 8. Bal 9. Balık
Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin Geliştirilmesini ve Geliştirilmesini	1. Çiftlik faaliyetlerinin geliştirilmesini ve geliştirilmesini 2. Yerel işletmeler ve mikro işletmelerin geliştirilmesini 3. Kırsal turizm 4. Kültür bütünlüğünün geliştirilmesini

* Samsun beyaz et sektörü hariç IPARD programının tüm tedbirlerinden faydalanmaktadır.

IPARD Programının stratejik amaçları:

- Hedeflenen yatırımlar vasıtasıyla tarım sektörünün (işleme dahil) sürdürülebilir modernizasyonuna katkı sağlanması,
- Gıda güvenliği, veterinerlik, bitki sağlığı, çevre ve diğer standartlara ilişkin AB müktesebatının üstlenilmesinin teşvik edilmesi,
- Kırsal alanların sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağlanması,
- Yerel kırsal kalkınma stratejileri ve tarım-çevre tedbirlerinin uygulanması için hazırlık faaliyetlerinin yapılmasıdır.

IPARD'ın öncelikli hedefi program kapsamında tanımlanan küçük ve orta ölçekli işletmelerdir. IPARD desteği kapsamında yer alan sektörler arasında öncelikler bakımından farklılıklar mevcut olup, sektörlerde desteğe en çok ihtiyaç duyulan öncelik alanları hedeflenmektedir.

Eksen 1 altında tarımsal işletmelere dair yatırımlar tedbirlerinde, süt ve et üreten işletmelere verilecek destekle bu işletmelerin, hem ekonomik verimliliklerini sağlamak, hem de uzun dönemde varlıklarının devamlılığını garantiye almak amacıyla üretim tekniklerini ve işlemlerini iyileştirmeleri sağlanacaktır. Süt ve süt ürünleri işleme sektöründe, küçük ve orta ölçekli süt işletmelerine, uzun dönemde ekonomik sürdürülebilirlik eşliğini aşmaları ve tüm işleme aşamalarında sıkı bir kalite ve hijyen denetimi uygulamaları için destek sağlanacaktır. Et ve et ürünlerini işleme sektöründe, kayıtlı kesimhanelerin kalite ve hijyen koşullarının geliştirilmesi IPARD desteğinin ilk önceliği olarak belirlenmiştir. Meyve ve sebze sektöründe, IPARD Programının önceliği işleme zincirinin ilk aşamalarındaki hasat

sonrası kayıpları azaltacak uygulamalara yöneliktir. Balıkçılık sektöründe IPARD Programının ilk önceliği, AB standartlarına uygun olmayan (ihracat yapmayan) mevcut küçük ve orta büyüklükteki balıkçılık tesislerinin Topluluk standartlarına yükseltilmesi olacaktır. Bu öncelikler Samsun'daki tarımsal üretim ve işleme sektörlerinin temel öncelikleri ile de uyumludur.

Üretici gruplarının kurulmasına destek tedbiri ile üyelerinin ürünlerinin pazarlanmasında önemli rol oynayacak üretici gruplarının kurulmasının desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Eksen 3 altında çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi tedbiri ile iş olanakları ve gelir yaratmakta çok iyi bir potansiyele sahip olduğu belirlenen üç tamamlayıcı üretim niteliğinde olan arıcılık, tıbbi ve aromatik bitki üretimi ile süs bitkileri üretimini hedefleyen tarımsal aktivitelerin çeşitlendirilmesi amaçlanmıştır. Bir diğer ikinci faaliyet ile hem kırsal alanlarda iş olanakları için pozitif etki yaratan yerel ürünlerin (Terme Pirinci, Ladik Fasulyesi, İsabella Üzümü, Devinci Armudu, Samsun pidesi, Bafra Manda Yoğurdu vb.) ve mikro işletmelerin geliştirilmesine hem de geleneksel el sanatları gibi yöreye özgü ürünlerin yerel ölçüde gelişimine destek verilmesine yöneliktir. Üçüncü faaliyet, kırsal turizmin geliştirilmesine yönelik mikro ölçekli pansiyon ve konaklama altyapılarının geliştirilmesini, doğal çevrede ve açık alanlarda yapılan sportif aktivitelerini, binicilik, doğa ve çevre keşif gezilerini, yerel miras ve turizmin teşvik edilmesini amaçlamaktadır. Kırsal faaliyetlerin çeşitlendirilmesi tedbiri kapsamında yer alan son faaliyet ise kırsal alanlarda alternatif gelir imkânı sağlayan iç sularda kültür balıkçılığının desteklenmesidir. Samsun anılan bu sektörlerin tamamında önemli bir potansiyele sahiptir.

IPARD Programı kapsamında sektörlere göre değişmekle beraber her bir proje limiti 10.000 Euro'dan 3 milyon Euro'ya kadar olup, küçük ve orta ölçekli işletmelerin en kapsamlı şekilde gerekli modernizasyon ve kapasite artışlarına olanak verilmektedir. Programın toplam bütçesi 1 milyar 165 milyon Euro olup programda destek oranı % 50'den % 65'e kadar değişmekle birlikte destekler hibe şeklinde verilmektedir. Programın finansman anlamında önemli bir tamamlayıcı unsur olarak da kırsal kredi mekanizması oluşturulmuş ve bu kapsamda 2010 yılında 14 banka ile protokoller imzalanmıştır. Bu protokoller sayesinde potansiyel yararlanıcıların finansman ihtiyaçlarını uygun koşullarda ve daha uzun vadelerle sağlamaları hedeflenmiştir. Ayrıca destek verilen işletmelerin sürdürülebilir olmaları ve atıl hale gelmemeleri için geçmiş programlardan farklı olarak projeler için 5 yıllık izleme dönemi zorunlu olup sözleşme koşulları da buna göre düzenlenmektedir.

IPARD programında her il için tahsis edilen bir bütçe olmayıp illerin uygun nitelikte proje hazırlama kapasitelerine göre toplam bütçe içinden payları artabilmektedir. Dolayısıyla Samsun ilimizde hazırlanan nitelikli projelerin çok olması IPARD bütçesinden de aynı oranda yararlanmayı mümkün kılacaktır. Genellikle Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) ve diğer proje bazlı program türlerinin başlıca amacı, AB kurallarına ve prensiplerine uygun olarak projelerin hazırlanması bakımından kapasitenin geliştirilmesi ve yerel aktörler için altyapının oluşturulmasıdır. Samsun bu projelerden geçmiş dönemlerde en çok yararlanan illerin başında geldiği için bu sayede hem daha büyük ölçekli projeler için kapasite oluşmuş hem de proje kültürünün yerleşmesinde büyük katkılar sağlanmıştır.

Bu bilinçle ve yerinde hizmet ilkesi ile TKDK İl Koordinatörlüğü Samsun'da potansiyel faydalanıcıları bilgilendirmek ve IPARD programından olabildiğince ilimizin faydalanmasını sağlamak için 2010 yılı içerisinde tüm ilçeleri kapsayacak şekilde tanıtım ve bilgilendirme toplantıları gerçekleştirmiştir (Tablo 2). Bu toplantıların katılımcıları arasında tarım sektörünün her katmanından, köy muhtarlarına, öncü müteşebbislerden ilgili oda başkanlarına kadar IPARD programı potansiyel yararlanıcısı tüm kesimlere ulaşılmaya özen gösterilmiştir. Yine ulusal ve yerel basın yayın organları vasıtasıyla programın tanıtımı sağlanmıştır. IPARD programı potansiyel yararlanıcılarının bürokratik işlemlerde zorlanmamaları ve programın uygulama safhasında etkinliğini artırmak için paydaş kurum pozisyonundaki kamu kurumları ile de karşılıklı eğitim ve bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiş olup IPARD programından Samsun'un en iyi şekilde yararlanması hedeflenmiştir. Ayrıca TKDK İl Koordinatörlüğü bünyesinde bulunan Yardım Masası ile potansiyel yararlanıcıların en kısa zamanda ve etkin olarak sorularına cevap bulması ve bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

Tablo 2. TKDK Samsun İl Koordinatörlüğü 2010 Yılı Tanıtım Faaliyetleri.

	Faaliyetler	Sayı (Adet)
1	Tanıtım toplantı sayısı	17
2	Tanıtım toplantılar katılımcı sayısı	1.978
3	Dejüriyon broşür, kitapçık ve diğer tanıtım materyalleri	17.685
4	Uygulama anket sayısı	1.138
5	Yardım masası faydalanıcı sayısı	612
6	Kırsaldaki yöresel tanıtım/öğütme sayısı	3
7	Dağıtım/iletişi yöresel bilgilendirme toplantıları	1
8	Katılım sağlama tutarları	7

Tanıtım ve bilgilendirme toplantılarında katılımcılara "Tarımsal İşletme Bilgi Anketi" uygulanmış ve

IPARD programı potansiyel yararlanıcılarına dair bir projeksiyon çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada her işletme türüne ve kapasitesine göre detaylı istatistik veriler İl ve İlçe Tarım Müdürlüklerinden tedarik edilen kayıtlar ile karşılaştırılarak ilimizin IPARD programı desteklerine göre ortalama proje potansiyeli belirlenmiştir. Bu çalışma neticesinde IPARD kapsamında Samsun ili ortalama yıllık proje potansiyeli 222 olarak belirlenmiştir.

IPARD programı için 2010 yılında Avrupa Komisyonu yetki devri çalışmalarının devam etmesi

Tablo 3. Samsun'da 2010 Yılında IPARD Programı Kapsamında Alınan Proje Başvuruları.

Sektörler	Proje Sayısı (Adet)	Mali Değer (TL)
1 Sığalecten tarımsal işletmeler	30	72.441.500
2 Et üreten tarımsal işletmeler	9	6.067.834
3 Sığa ve sığa ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması	1	5.933.437
4 Et ve Et ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması	3	1.799.926
5 Sığa ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması	1	2.836.088
6 Yemli ürünler ve rakımı işletmelerin geliştirilmesi	2	992.360
Toplam	46	88.071.145*

nedeniyle “Şartlı Proje İlanı” verilmiş olup bu kapsamda alınan proje başvurularına ilişkin bilgi Tablo 3’de özetlenmiştir. Yapılan başvuruların idari, uygunluk kontrolleri ile yerinde kontrolleri ve ‘Proje Seçim ve Değerlendirme Komisyonu’ değerlendirmelerinin yetki devrini müteakip 2011 yılı içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.

*Mali değerler uygun harcama miktarları üzerinden hesap edilmiş olup diğer harcama unsurları ile birlikte projelerin toplam mali değeri 60.827.673 TL’dir.

Samsun ilimizin IPARD programından 2011 yılı ve sonrasında en iyi şekilde faydalanması, ilimizdeki tarımsal sektörlerin gelişmesi, bölge dışına açılması ve rekabet edebilir işletmelere dönüşmesi için önemli bir adım olacaktır. Ayrıca programın en önemli hedef kitlesi olan kırsal nüfusun ekonomik imkânlarının çeşitlenmesi ve geliştirilmesi ile bu kesimlerin yaşam kalitesinde iyileşme meydana gelecek, kırsal mirasın korunması ve sürdürülmesi de sağlanmış olacaktır.

SAMSUN KKYDP PROGRAMININ 1. DÖNEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Recep KIRBAŞ
Destekleme Şube Müdürü

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı 2006 yılında başlayarak 2010 yılı sonu itibarıyla 1. dönemi sona ermiştir. Tarım ve Köyşeri Bakanı Mehdi Eker tarafından 2011-2015 yıllarını kapsayan Yeni Dönem Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı 20.01.2011 tarihinde Manisa'da açıklanmıştır.

Amacı doğal kaynaklar ve çevrenin korunmasını dikkate alarak, kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarımsal sanayi entegrasyonunun sağlanması, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, toplu basınçlı sulama sistemlerinin geliştirilmesi, yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması ve kırsal toplumda belirli bir kapasitenin oluşturulması olan bu program önce 16 ilde Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Programı adıyla Dünya bankasından alınan 30 milyon dolar kredi ile 2006 yılında başlatıldı. Daha sonra kalan tüm illerin katılımı ile 2007 yılından itibaren ülkemizin tamamında uygulandı. Bu programla 5 etapta Türk çiftçisi ve tarımsal sanayi yatırımcıları çok önemli yatırımlar yaparak ülkemizin kalkınmasına katkı sağlamışlardır. Bu kapsamda ülke genelinde 3 bin adet ekonomik ve altyapı projesine 486 milyon TL tutarında hibe destek **sağlanmıştır.**

İlimizde gerçekleştirilen dört adedi toplu basınçlı altyapı projesi olmak üzere 77 adet projeye 27.791.404 TL tutarında yatırım gerçekleştirilmiş ve bu projeler için 13.680.886 TL tutarında hibe ödenmiştir. Ayrıca programın diğer bir ayağı olan makine ekipman desteklemelerinde ise 77.629 adet makine ekipman içinde 347 milyon TL destekleme yapılarak tarım sektörüne çok önemli katma değer

oluşturulmuştur. Oyle ki 2008 de dünyayı sarsan ekonomik krizde ülkemizdeki tarım makineleri üreticileri krizden etkilenmedikleri gibi krizden

büyüyük çıkışlardır. Geçtiğimiz dönemde tarım makineleri üreticileri hem sayıca artmışlar hem de oluşan rekabette yeni ve kaliteli modeller üretirek güçlenmişler ve dünya ile rekabet edebilir hale gelmişlerdir.

Bu programdan en kazançlı çıkan kesim aynı zamanda destekleme programının hedefi olan çiftçilerimizdir. Program sayesinde yeni teknolojilerin kullanımı yaygınlaştırılarak; daha kaliteli ve pazar isteklerine

uygun üretim yapılması sağlanmış, zor şartlarda ve bedenen çalışan üreticilerimizin işleri kolaylaştırılmış ve üretim maliyetleri düşürülerek uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir düzeye getirilmesi amaçlanmış ve bu yolda önemli mesafe kaydedilmiştir.

KKYDP Makine Ekipman desteklerinde bir kısmı Samsun'da ilk olan süt sağım üniteleri, çeltik dikim makineleri, taş toplama makinesi, Mısır hasat makinesi gibi makineler çiftçilerimize kazandırılmıştır. Bunlarla birlikte bakanlığımızca 26 değişik konuda toplam 1845 makine ekipman desteklenerek 8.615.35 TL destekleme ödemesi yapılmıştır.

Bireysel sulama destekleri ilimizde yetersiz kalmıştır. Bunda Ziraat Bankası tarafından verilen desteklerin uygulama kolaylığı ve KKYD Programındaki özellikle 20 dekadardan az araziye sahip küçük çiftçiler için proje dosyası hazırlama masrafinin fazla oluşu etkili olmuştur.

Ekonomik yatırımlarda Samsun'da ilk olabilecek yatırımlar gerçekleştirilmiştir. Modern anlamda sera kurulması, balık unu ve balık yağı tesisi, salça fabrikaları, süt işleme fabrikası Bafra İlçemizde ilk olma özelliği taşıyan tesislerdir. Bu programda Bafra OSB'ye, Bafra'lı yatırımcıların da girişkenliği ile 7 tesis kazandırılmıştır. Özellikle salça fabrikaları bölgemizin ve ülkemizin önde gelen ovalarından olan Bafra'da üretilen biber ve domateslerin katma değeri ile tüketiciye ulaştırılması ve istihdama olan önemli etkisi hemen göze çarpmaktadır.

Havza ilçemizde desteklemeden yararlanılarak yapılan mezbahane tesisi bölge çiftçimizin geçiminde çok önemli rol oynayan hayvancılığın önemli bir eksikliğini gidermiştir. Havza ilçemiz de bu yatırımla önemli bir tesis kazanarak mezbahanelerin sadece belediyelerin bir işi olmadığını özel sektörün de bu işi çok iyi yapabileceğini göstermiştir.

Sulama altyapı desteklerinde

Samsun'da daha önce Köy Hizmetleri Müdürlüğü tarafından inşa edilen ve açık kanal yöntemiyle sulama yapılan sistemler kapalı basınçlı sisteme çevrilmiştir. 4 adet gölet için dönüş-türülme projesi uygulanmıştır. Yaklaşık 10 yıldır verimsiz işletilen göletler verimli hale getirilmiştir. KKYDP programı ile Bafra ilçemizde İkizpınar göleti ile 2500 dekar damlama sulama projesi, Havza Kale köyü 1000 dekar yağmurlama projesi, Vezirköprü Yukarı Narlı köyü 2500 dekar damlama yağmurlama projesi ve Güldere köyü 1000 dekar yağmurlama projeleri ile toplamda 7.000 Dekar sulama projesi hizmete sokulmuştur. Bu projeler için bakanlığımızca 906.292 TL destekleme yapılmış geri kalan kısmı bu İlçelerimizde bulunan Köylere Hizmet Götürme Birlikleri tarafından desteklenerek çiftçilerimiz sulama suyuna kavuşturulmuştur. Özellikle Bafra İkizpınar

gölet havzasında daha önce kıraç ürün bitkisi olan tütün yetiştirilirken tütüne gelen üretim kotası ile çiftçiler getirisi daha düşük olan mısır ve buğday gibi ürünleri sulamadan yetiştirmek zorunda kalmışlardır. Bu proje ile bu havzada bulunan SAMMEY meyve çiftliğini örnek alan çiftçilerimiz bölgemizde ihtiyaç duyulan ve toprak ve iklim isteği yönüyle uygun olan meyve bahçelerini kuracaklar ve geçimlerini sağlayacaklardır.

Her iki programda toplam 77 tesis ve 1845 makine ekipman karşılığında 46.867.420 TL'lik yatırım yapılmış bu yatırımlar karşılığında 22.297.236 TL hibe destek sağlanmıştır.

2006-2010 döneminde KKYDP'nin bir önceki etaptaki aksaklıkları bir sonraki etapta düzeltilerek programın aksayan yönleri her etapta biraz daha iyileştirilmiştir. Yine de Ekonomik Yatırımlar için yatırımcılardan istenen tapu sicil müdürlüğünden yatırım yerinin ipotekli olmadığına dair belge müracaat sayısını kısıtlamıştır. Program sonunda yine tapu sicil müdürlüğünden istenen şerh belgesi özellikle kiralama yaparak müracaat eden yatırımcıları zorda bırakmıştır. Diğer bir önemli sorun danışmanlık sistemidir. Bu kişi ve kuruluşlar programdan sürekli desteklenmelerine rağmen taşrada sayıca ve nitelikçe yetersiz kaldılar ve yatırımcıları mağdur ettikleri gibi İl Müdürlüğünde bu birimde çalışan personelin işlerini de aksattılar. Yatırım danışmanlığında da TARGEL olduğu gibi danışmanlık kursları ve sınavları açılarak elaman yetiştirilebilir.

Bu program Cumhuriyet tarihimizde tarım sektörü için artılarının çok olduğu önemli bir programdır.

Samsun İlinde Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı
4 Etap Sonunda Tamamlanan 55 Adet Proje Bilgileri

Sıra No	İlçesi	Proje Sayısı	Proje Toplam Tutarı (TL)	Ödenen Hibe Miktarı (TL)
1	Atakum	3	895.000,00	444.954,65
2	Bafra	11	4.501.577,02	2.138.789,85
3	Çarşamba	5	1.311.538,95	615.222,44
4	Havza	8	2.987.037,68	1.465.989,20
5	İlkadım	1	500.000,00	242.740,00
6	Kavak	1	176.015,00	87.900,00
7	Ondokuzmayıs	2	704.487,64	343.302,58
8	Tekkeköy	6	5.173.669,00	1.494.463,06
9	Terme	6	2.890.371,21	1.349.714,35
10	Vezirköprü	5	2.007.291,00	899.545,11
11	Yalova	1	278.000,00	25.000,00
TOPLAM		55	19.555.887,50	9.307.311,13

Samsun İlinde Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı
5. Etapında Hibe Sözleşmesi İmzalayanlar

Sıra No	İlçesi	Proje Sayısı	Proje Toplam Tutarı (TL)	Talep Edilen Ödenen Hibe Miktarı (TL)
1	Atakum	2	596.915,61	298.458,81
2	Bafra	6	2.702.351,09	1.429.174,02
3	Çarşamba	3	872.897,27	436.448,64
4	Havza	3	1.203.012,95	657.567,37
5	Ondokuzmayıs	2	570.084,04	260.042,02
6	Tekkeköy	2	983.024,00	491.512,00
7	Terme	3	1.132.250,00	566.125,00
8	Vezirköprü	1	322.910,22	242.182,66
TOPLAM		22	8.333.423,18	4.381.509,42

Not: Hibe Sözleşmesine davet edilecek projelerden 3 tanesi altyapı (sulama), diğerleri ekonomik yatırım başvurusudur. Altyapı (sulama) projelerinin 1 tanesi Havza'da, 1 tanesi Bafra'da ve 1 tanesi de Vezirköprü'dedir.

SAMSUN'DA TARIMSAL ÖRGÜTLENME VE KOOPERATİFÇİLİK DESTEKLERİ

Recep KIRBAŞ
Destekleme Şube Müdürü

Türkiye'de halen 10 bin 980 tarımsal kalkınma kooperatifi mevcut olup bu kooperatiflerin 2,7 milyon ortağı bulunmaktadır. Türkiye genelinde 9 merkez birliği, 590 üretici birliği, 6 ürün konseyi kurulmuştur.

Samsun'da kooperatifçilik çiftçi örgütlenmelerinde önemli yer tutmaktadır. Halen ilimizde 1163 sayılı kooperatifler kanununa göre 67 tarımsal amaçlı kooperatif, 17 sulama kooperatifi 1 adet pancar ekicileri kooperatifi ve 14 adet de su ürünleri kooperatifi olmak üzere 99 adet tarımsal kalkınma kooperatifi bulunmaktadır. Bu kooperatiflerimizin 46.659 ortağı bulunmaktadır.

Ayrıca bu kooperatiflerin dikey teşkilatlanması sonucu oluşmuş 10 ortaklı 1 adet su ürünleri kooperatifleri üst birliği ve Samsun merkezli Amasya Çorum ve Sinop illerinde hayvancılık faaliyetinde bulunan 87 kooperatifin ortak olduğu hayvancılık kooperatifleri bölge birliği bulunmaktadır. İlde ayrıca çiftçi örgütlenmesi olarak sayabileceğimiz 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birliklerinin kurulmasına dair kanunla kurulmuş 18 farklı konuda 6485 üyeli 29 adet tarımsal birlik ve 14 ilçede kurulmuş ziraat odaları bulunmaktadır. İlimizde ayrıca 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanununa göre kurulmuş birlikler de mevcuttur. Bunlar damızlık sığır, damızlık koyun ve keçi, damızlık manda ve arı yetiştiricileri birlikleridir. İlde bundan başka bir de 1581 sayılı yasayla kurulmuş tarım kredi kooperatifleri bölge birliği bulunmaktadır. Ayrıca 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri kanunuyla kurul-

muş olan Karadenizbirlik Yağlı Tohumlar Tarım Satış kooperatifi de mevcuttur. Tarımsal Kalkınma kooperatiflerinde en çok ortağı (36700 ortak) olan ve yapısal olarak da en güçlü kooperatif Pancar Ekicileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi (Pankobirlik) dir. Bu kooperatifin halen Samsun ve ilçelerinde satış mağazaları ve iştirakleri bulunmaktadır.

Ülkemizde bu güne kadar 37 farklı tarımsal yatırım için kooperatiflere yatırım desteği verilmiştir. Bu manada 1.710 projeye 1,5 milyar liraya yakın destek verilmiştir. Bu projelerle 178 bin aile desteklenmiş ve iş sahibi olmuşlardır. Kooperatif ortaklarına 168 bin damızlık düve, 327 bin damızlık koyun dağıtılmıştır.

İlimizde bu projelerden en fazla yararlanan iller arasında bulunmaktadır. İlimizde 21 adedi genel bütçe kaynaklı, 16 adedi de kırsal alanda sosyal destek projesi olmak üzere toplam 37 kooperatife hayvancılık projesi uygulanmış olup projelerde bu güne kadar 5052 adet damızlık hayvan dağıtılmış olup projeler tamamlandığında 2.161 aile bu projelerden yararlanmış olacak ve dağıtılacak hayvan sayısı 8.242 adet olacaktır. Bugüne kadar bu projelerin 27 adedinin hayvan dağıtımı sona ermiş olup 29.567.331,13 TL kredi kullandı-

rılmıştır. Kredilerin geri dönüş oranı % 95 ler seviyesindedir. Bu projeler ve dağıtılan hayvanlar proje süresince il ve ilçe müdürlüğümüzde görevli teknik elemanlarca takibi yapılmakta ve dönemler halinde eğitimler verilmektedir. Samsun'da uygulanan projelerin konularına baktığımızda ise bunlar damızlık süt sığırları yetiştiriciliği, Damızlık koyun yetiştiriciliği, Damızlık Manda yetiştiriciliği ve besi sığırcılığı projeleridir. Polikültür tarımının yapıldığı ilimizde özellikle Çarşamba ve Bafra Ovalarında bulunan yerleşim birimlerinde hayvancılığın

dışında da kooperatif projeleri uygulamak mümkündür. Özellikle sebze işleme paketleme, soğuk hava deposu, balıkçılıkla ilgili tesisler, kırsal bölgelerde tıbbi aromatik bitkiler işleme ve paketleme, bal işleme ve paketleme ayrıca hububat işleme ve depolama tesisleri de yapmak mümkündür. Bu projeler uygulanırken bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlar ve çözüm önerilerinin bazılarını şöyle sıralayabiliriz;

1-Proje uygulayan tarımsal

kalkınma kooperatiflerinin sayısının her geçen gün artması neticesinde idari mali ve hukuki denetimleri güçleşmektedir. Bu sebeple belirli bir plan dâhilinde desteklemeler yapılmalı ve bu projelerde görevlendirilen teknik personellere de bu konularda eğitim verilmelidir.

2- Projelerin artması neticesinde ülkesel olarak damızlık hayvan bulmada sorunlar yaşanmaya başlanmıştır. Bu sebeple ülkemize kolay adapte olabilen hastalıktan ari ve damızlık kontrollerinden geçmiş ithal damızlık hayvan getirilmeli ve hayvancılık politikaları asgari 5 yıllık yapılarak destekler ve müdahaleler buna göre belirlenmelidir.

3- Hayvancılık projelerinde damızlık hayvanlar ilk yıl ihaleyi alan firma tarafından zorunlu olarak sigortalanırken daha sonraki yıllar yetiştiriciler tarafından sigorta yapılmamaktadır. Bu gibi durumlar için çiftçilere sigorta yaptırma zorunluluğu getirilmelidir.

4- Yeni yapılacak olan ahırlar için ruhsat alınma mecburiyeti getirilmiş olunmasından dolayı bu ruhsatın alınmasında da resmi prosedürlerin çok olması nedeniyle yetiştiriciler hayvancılık yatırımı yapmaktan vazgeçmektedir. Burada kooperatif ortaklarına ve büyük ölçekli hayvancılık yatırımlarına kolaylıklar sağlanmalı ve Hayvancılık Orga-

nize Sanayi Bölgelerinin sayıları arttırılmalıdır.

5- Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan tarım danışmanlığı sisteminin öncelikle kooperatif bölgelerinde değerlendirilerek projelerin etkinliği ve verimliliği arttırılmalıdır.

6- Çiftçilere dağıtımı yapılan damızlık hayvanlar için bütün önemli salgın ve bulaşıcı hastalıklardan ari olma şartı getirilmelidir.

7- Hayvancılık projelerinin küçük ölçekli olmaları karlılığı düşürmekte bu yüzden asgari 10-15 baş ve üzeri işletmeler kurulmalıdır.

tarım destek- leme girecek

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI BAŞKANI

MEVLÜT ÖZEN İLE OKA ÜZERİNE

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansının yasal altyapısından bahseder misiniz ? Genel olarak Ajansın kuruluş amaçları nelerdir?

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA), 25.01.2006 tarih ve 5449 sayılı "Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3. maddesine dayanılarak Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının koordinasyonunda, 10 Kasım 2008 tarih ve 2008/14306 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kuruldu. İlgili Kanunda Kalkınma Ajanslarının kuruluş amaçları; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma plânı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak olarak tanımlanmıştır. OKA bu amaçları gerçekleştirmek amacıyla TR83 (Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat) bölgesinde çalışmalarını yürütmektedir.

Ajansın kendine özgü bir kurumsal yapısı olduğunu biliyoruz. Bu yapıdan biraz bahseder misiniz? Bu yapı Samsun ve bölge ekonomisine (tarımına) nasıl katkı sağlayacak?

Ajansların yapılanmasına bakıldığında 4 temel organın da kurumlar arası işbirliğini

artırmaya yönelik olarak tasarlandığı görülecektir. Karar organımız, Yönetim Kurulu, Ajansımızın çalışma alanı olan TR83 (Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat) bölgemizin valileri, belediye başkanları, il genel meclisi başkanları ve ticaret ve sanayi odası başkanlarından oluşmaktadır. Diğer önemli bir organımız Kalkınma Kurulu'dur. Bölgemizdeki kamu, sivil toplum ve özel sektörden tüm önemli kurum ve kuruluşların temsilcilerini içeren Kurul 100 üyeden oluşmaktadır. Kurulun Ajansın faaliyet raporları, çalışma programları ve diğer çalışmaları üzerindeki görüş ve önerileri Ajansın çalışmalarında ışık tutucu

ve yön gösterici olmaktadır. Diğer önemli organlarımız ise uzmanlardan ve Genel Sekreter'den oluşan icra organı mahiyetindeki Genel Sekreterlik ve illerimizde yatırımcılara rehberlik edilmesi, illerin tanıtımı ve yatırım potansiyellerinin harekete geçirilmesi amacıyla çalışmalarda bulunan Yatırım Destek Ofis'leridir. Tüm bu yapılanmalar

kamu, özel sektör ve sivil toplumu bir araya getirmeyi, birlikte çalışmayı teşvik etmektedir. Ayrıca vurgulanması gereken diğer bir nokta bu işbirliğinin bölgesel ölçüde taşınmasıdır. Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat illerimizin yöneticileri ve karar alıcıları aynı masanın etrafında bölgemiz sorunlarına çözüm aramaktadırlar. Kaynakların kısıtlı olduğu bilinci ile Ajans şemsiyesi altında yapılacak çalışmalar aracılığıyla Bölgemizdeki sosyoekonomik ortamı iyileştirmeyi amaçlamaktayız.

TR83 Bölgesinde ve Samsun'daki ekonomik durumdan bahseder misiniz? Cumhuriyetin 100. yılında bölgenizin hangi noktaya gelmesi hedefleniyor?

Bir ilin veya bölgenin ekonomik durumunu anlamada en önemli araç kişi başı gayri safi hasıla değerleridir. Örneğin Samsun ilinde 2009 yılında üretilen mal ve hizmetlerin piyasa değeri nedir? Bunu alıp nüfusa böldüğümüzde kişi başına düşen hasılayı bulursunuz. İl düzeyinde hasıla verileri, diğer bir çok veri gibi, güncel değil ve 2001 yılına ait. Fakat TÜİK 2004-2006 dönemine ait Gayri Safi Katma Değer verilerini 7 Ocak 2010 tarihinde açıkladı. Bu verilere göre 2006 yılında Bölgemizde Türkiye’de yaratılan katma değer sadece %2,8’ini üretilmiş. Ülkemizin hızlı büyüdüğü 2004-2006 yılları arasında bu rakam %2,8 olarak kalmış. Sonuç: Yaklaşık 2.8 milyonluk nüfusumuzla toplamda %3,77 pay alırken pastadan % 2,8’lik pay alıyoruz. Bu durumda en önemli sorunumuz olan göç kaçınılmaz oluyor. TÜİK’in 2006-2008 dönemini kapsayan Hane halkı Tüketim harcamalarına göre TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) ve TR83 (Amasya, Çorum, Samsun, Tokat) bölgelerini kapsayan TR8 Düzey 1 Bölgesinin Türkiye’de toplam tüketimden aldığı pay ise sadece %5,5. Sonuç: İç talebe dayalı olarak büyüyemezsiniz. Mutlaka işletmelerimizin bölge ve ülke dışına açılmaları gerekiyor. Bu nedenle, Ajans olarak ilk hibe programımızda KOBİ’lerimizin rekabet güçlerini arttıracak ve dışa açılmalarına destek olacak projelerini hayata geçirebilmeleri amacıyla 14,5

Milyon TL’lik kaynağı %50 eş finansman şeklinde kullanımlarına açtık. Bu programla temel amacımız işletmelerimizin rekabet güçlerini arttırmalarına ve böylelikle dışa açılmalarına katkı sağlayacak projelerine finansal destek olmak. Programımızla ayrıca işletmelerimizin kurumsal kapasitelerinin de artırılmasını hedefliyoruz.

Sonuç olarak, bölgemizin ülkemizde yaratılan ekonomik değerden daha fazla pay almasını istiyoruz. Yine TÜİK’in en son verilerine göre bölgemiz kişi başı 6.794 TL geliri ile 9.628 TL olan ülke ortalamasının oldukça altında yer almakta ve 26 Düzey 2 bölgesi arasında 16. sırada yer almaktadır. Bölgemizde vatandaşlarımızın en azından ülke ortalaması seviyesinde gelirden pay almalarını istiyoruz. Bu amaca dönük olarak bilgiye dayalı değer üreten bir kurum olmak ve tüm paydaşlarımızla bölgemizi 2023 yılında Yeşilirmak Havza Gelişim Planında tanımlanmış; “Türkiye’nin Karadeniz’e açılan kapısı olmuş, yaşam kalitesini yükseltmiş ve çevreye duyarlı, rekabetçi ve hızla gelişen bir bölge” olarak görmek istiyoruz.

Bölgemizdeki sektörel büyüklüklerden ve özellikle tarım sektörünün durumundan bahseder misiniz?

Sektörel olarak bakıldığında ise tarımın hem istihdam hem de üretim açısından ülke ortalamalarının üzerinde paya sahip olduğunu görmekteyiz. Biraz önce bölgemizin toplamda ülke Gayrisafi Katma Değer (GSKD)’in den %2,8 pay aldığını söylemiştim. Sektörel olarak bakıldığında ise 2006 yılında durum tarım, sanayi ve hizmetler için sırasıyla; %5,7 %2,2 ve

%2,6. tarımın ağırlığı açık olarak görülüyor. Yani biz ülkede üretilen tarımsal katma değerden genel ortalamamızın çok daha üzerinde pay alıyoruz. Diğer yandan gayri safi katma değerimizin sektörel dağılımına bakıldığında ise Türkiye ile paralel şekilde hizmetler %59 ile öne çıkıyor. Fakat yine tarımın göreceli önemini ortaya koyan ise tarımın bölgemiz ekonomisinde yaratılan katma değer %19,2’sini yaratması. Bu rakam ülke ortalamasının (%9,4) yaklaşık 10 puan üzerinde. Bu durum hem bir avantaj hem de kendi içinde riskleri barındırıyor. Programımıza ilişkin bilgilendirme toplantılarında özellikle birincil tarım ürünlerinin işlenmesi, paketlenmesi, yeni mamullere dönüştürülmesi konularında sunulacak projeleri desteklediğimizi potansiyel faydalanıcılarımızla paylaştık. Burada bölgemiz için kritik olan mevcut üretimimizin katma değerini arttırarak, bölge ekonomisinde tarıma dayalı sanayinin güçlenmesini sağlamak ve böylece ülkede tarımsal katma değer anlamında sahip olduğumuz göreceli konumu korumak olacaktır. Sektörel anlamda özellikle sağlık, lojistik, makine sanayi, taş ve toprağa dayalı sanayi, tekstil gibi alanlarda bölgemizde önemli bir potansiyel var. Bu potansiyellerinde en iyi şekilde değerlendirilmesi için bu alanlardaki işletmelerimizi de program kapsamında destekledik.

Ajansın tarım sektörüne yönelik mevcut çalışmaları nelerdir ve tarım sektöründeki aktörlerin yararlanabileceği destek mekanizmaları nelerdir?

Bölgenin mevcut durum ana-

lizi güncellenerek tarım sektörünün rekabet analizi yapılmıştır. Yapılan analizlerle tarım ve hayvancılık sektörlerinde yoğunlaşma katsayıları sonucu öne çıkan ürünler belirlenmiş ve imalat sanayi alanında gıda ürünleri ve içecek imalatının büyük önem taşıdığı tekrar ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalara ek olarak kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından gelen temsilcilerden oluşan Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Kalkınma Kurulu'nda Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayi Alt Komisyonu oluşturularak, Bölgenin ve Samsun'un tarım sektöründe güçlü, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri belirlenmiştir. Oluşturulan bu platform tarımın gelişmesi için yapılması gereken çalışmaları tartışmakta ve OKA'nın alması gereken tedbirler konusunda tavsiye vermektedir. Yapılan bu çalışmalara paralel olarak her yıl düzenli olarak mali destek programları düzenlenmektedir.

Bu programlardan biri olan Doğrudan Faaliyet Desteği ile Bölge'nin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına, Bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesinde acil tedbirlerin alınması için kritik öneme sahip araştırma ve planlama çalışmaları desteklenmektedir. 2010 yılında ilk uygulaması gerçekleştirilen bu destek kapsamından kamu kurumları, üniversiteler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarına tarım sektöründeki çalışmalar dahil olmak üzere projeleri için 17.500,00 TL ile 70.000,00 TL arasında hibe verilebilmektedir.

Destek kapsamında proje bütçesinin en az %25'i en fazla ise %100'ü hibe olarak desteklenebilmektedir. Örneğin bölge-mizde Tokat Merkez Sebze Ürünleri Tarımsal Üreticiler Birliği'nin 26.250 TL bütçeli "Yaş Meyve ve Sebze Sektörünün Rekabet Analizi" başlıklı projesi bu program kapsamında %100 hibe olarak desteklenmektedir. Samsun ilimizden bu program kapsamında doğrudan tarım sektörü ile ilgili bir proje bulunmamaktadır ancak sektörel rekabet analizi, lojistik master planı gibi çalışmalar desteklenmiştir.

Proje Teklif Çağrılarında da OKA'nın uyguladığı bir başka mali destek türüdür. Bu kapsamda ülke çapında verilen destekler arasında mükerrerliğin önlenmesi için birincil tarıma destek verilmemektedir. Bununla birlikte 2009 yılında uygulanan İşletmelerin Rekabet Gücünün Artırılması ve Dışa Açılmalarına Mali Destek programında tarıma dayalı sanayi alanında işletmeler 20.000 ile 400.000 arasında değişen tutarlarda ve %50 finansman oranıyla desteklerden yararlanmışlardır. Bu programa sunulan 535 projenin %11'i tarıma dayalı sanayi (tarımsal sanayi ve agro-endüstri) konusunda sunulmuş olup bu oran makine sanayi ile birlikte en yüksek orandır. Ancak ne yazık ki başarılı bulunan proje sayısı bu oranın oldukça altındadır. Başarısızlığın temel nedeni projelerin kalitesinin düşük olması olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda Ajansımıza proje sunabilecek ilgili kurum ve işletmelerin

sadece program dönemlerindeki proje hazırlama eğitimlerine katılmalarını tavsiye ediyorum. Ayrıca ihtiyaç duyulması durumunda Ajansımızla irtibata geçilerek teknik destek talebinde bulunulabilir. Bundan memnuniyet duyacağımı da açığa ifade etmek istiyorum.

KOBİ destekleri ile genel olarak, modernizasyon ve kapasite artışına yönelik makine ekipman yatırımları, kurumsal kapasitenin geliştirilmesine yönelik yatırımlar, belgelendirme ve danışmanlık faaliyetleri desteklenmektedir. Tarıma yönelik destekler içinde diğer kurumların verdikleri destekler incelendiğinde KOBİ'lerin özellikle meyve ve sebze işleme/paketleme/pazarlama konusunda destek ihtiyacı olduğu tespit edilmiştir ve OKA da önümüzdeki dönemde bu doğrultuda desteklerini planlamayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte pazarlama konusunda sorunların aşılabilmesi için yukarıda da değinildiği gibi lojistik sektöründeki planlama ve araştırma çalışmaları desteklenmektedir. Yine KOBİ'lerin kümelenebilirliğine hazırlanması için ortaklıkların geliştirilmesinin özendirilmesi OKA'nın üzerinde çalıştığı konulardan bir diğeridir. Bunun yanında bir önemli konu da çiftçi ve üreticilerin bilinçlendirilmesi ve ortak çalışmanın desteklenmesidir. Bunun için birliklerin desteklenmesi ve bilinçlendirme faaliyetlerinin yaygınlaştırılması sosyal kalkınma alanında yapılacak mali destek programlarının da kapsamına girmektedir.

KTAE TARLA BİTKİLERİ ÇALIŞMALARI ve TARIMA KATKISI

Şahin GİZLENCİ
Ziraat Müh.

Dünya nüfusunun hızlı bir şekilde artmasına paralel olarak insanların suya ve toprağa olan ihtiyacı da artmaktadır. Bugün hâlâ tarım dominant durumunu muhafaza etmektedir. Ülkemizde 26.351.000 ha alanda tarım yapılmakta olup; bu alanın 18.088.000 ha'ında tarla tarımı, 4.914.000 ha'ında nadas, 799.000 ha alanda sebze tarımı, 525.000 ha'ında bağcılık, 1.425.000 ha alanında meyvecilik ve 600.000 ha'lık kısmında ise zeytincilik yapılmaktadır.

Ülkemizde tarla tarımı yapılan alanları ürün bazında incelediğimizde %59.95 ile tahılların ilk sıradadır, %6.85 ile baklagillerin ikinci sırada olduğunu bunu %5.92 ile endüstri bitkileri, %2.66 ile yağlı tohumlu bitkiler, % 1.38 ile yumru bitkileri, %1.55 ile yem bitkilerinin takip ettiğini ve %21.69'luk kısmını ise nadas alanı olarak ayrıldığını görmekteyiz. Ülkemiz toplam tarım alanlarının %7,52'si, ekilen alanların ise %14,64'ü Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün sorumluluk alanında olan Samsun, Amasya, Tokat, Ordu, Sinop, Kastamonu, Trabzon, Rize, Giresun, Artvin ve Zonguldak illerinde yer almaktadır. Enstitü sorumluluk alanında bulunan 11 ilde ekili tarım alanlarının ürün bazında dağılımının Türkiye geneli ile paralellik arz ettiği görülmektedir.

2000-2010 Yıllarında Yürütülen Tarla Bitkileri Çalışmaları ve Katkıları

Endüstri Bitkileri

Endüstri Bitkileri kapsamında Kolza, Soya, Aspir, Keten ve Ayçiçeği ile ilgili agronomi ve ıslah çalışmaları enstitümüzde yürütülmektedir.

Kolza : 1996 yılında kolzanın ülkemizde bir dekar alanda dahi üretimi söz konusu değilken enstitü olarak yapılan agronomi, adaptasyon ve ıslah çalışmaları sayesinde elde edilen veriler ışığında bugün ülkemizde 400 bin da. ekiliş alanına ulaşmıştır. Şu anda Türkiye'de ayçiçeğinden sonra en fazla tüketilen yağ konumuna gelmiştir. Kolza konusundaki başarılı çalışmaları nedeniyle, Tarım Bakanlığı, Tarımsal Araştırmalar Genel Mü-

dürlüğü tarafından enstitümüze kolzanın ülkesel koordinatörlüğü görevi verilmiştir. Son 10 yıl içerisinde, Yazlık ve Kışık Kolza Çeşit Adaptasyon Çalışmaları, Kışık Kolzada Sıra Aralığı Çalışmaları, Karadeniz Bölgesi Sahil Kuşağı Ekim Zamanı Çalışmaları, Karadeniz Bölgesi Geçit Kuşağı Ekim Zamanı, Karadeniz Bölgesi Sahil Kuşağı Tohum Miktarı, Azot Dozu Çalışmaları, Karadeniz Bölgesi Geçit Kuşağı Tohum Miktarı, Azot Dozu Çalışmaları, Karadeniz Bölgesi Kolza Islah Çalışmaları, Kolza Hasadında Biçerdöver Tane Kayıplarının Araştırılması konulu çalışmalar yürütülmüştür

Soya : "Karadeniz Bölgesi Soya Islahı Araştırmaları" projesine 1998 yılında ABD kaynaklı, farklı olgunlaşma gruplarına ait 175 soya çeşit / hattı ile başlanılmıştır. Proje ile Karadeniz Bölgesinin sahil ve iç kesimlerinde soya üretim alanlarına adaptasyonu iyi, yüksek verimli ve yağ ve protein oranı fazla olan soya çeşitlerini belirlemek ve geliştirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ıslah edilen Üstün-1 soya çeşidi için 2008 yılında üretim izni alınmış ve bölge çiftçisinin hizmetine sunulmuştur. 2011 yılı itibarıyla 500 kg orijinal kademede ve 6 ton sertifikalı kademede tohumluk üretimi yapılmıştır.

Aspir : Aspir konusunda Samsun, Amasya ve Çorum illerinde demonstrasyon çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 2010 yılında aspir bitkisinin en uygun ekim zamanı ve tohum miktarının tespitine yönelik bir çalışmaya başlanıl-

verim denemelerinde üreticinin istekleri doğrultusunda yüksek verimli çeşitler geliştirmek amaçlanmıştır. Son yıllarda Silajlık mısır ekim alanlarının artmasına paralel olarak, silajlık hibrit mısır ıslahı çalışmaları başlatılmış ve bu çalışmalar sonucunda SAMADA-07 çeşidi tescil ettirilmiştir. Bunlara ilave olarak hibrit cimmısı ve şeker mısırı geliştirme çalışmaları da sürdürülmektedir.

Çeltik : Bölgemizin ve Ülkemizin iklim yapısına uygun yüksek verimli hastalıklara dayanıklı veya toleranslı, erkenci veya orta erkenci, randımanı yüksek ve yatmayan yeni çeltik çeşitleri geliştirme çalışmaları “Çeltik Islahı Araştırmaları Projesi” kapsamında yapılmaktadır. Melezleme ıslahı çalışmaları yapılarak 2003 yılında Karadeniz, 2005 yılında da Kızılırmak çeşitleri tescil ettirilerek üreticilerin hizmetine sunulmuştur. Halen iki çeşit adayımız tescil denemeleri aşmasında olup 2012 yılında tescil edilmeleri ümit edilmektedir. Her yıl, melezleme, seleksiyon, ön verim, verim ve bölge verim denemeleriyle çeşit tescil denemeleri enstitümüz deneme alanında yürütülmektedir. Proje kapsamında üretici ve teknik elemanlara çeltik yetiştiriciliği, hastalık ve zararlıları ile ilgili eğitim çalışmaları yapılmaktadır. Tuzluluğa dayanıklı yeni çeşit geliştirme araştırmalarına 2010 yılı içinde başlanmıştır. Geleneksel çeşitlere göre daha az su ile yetişebilen çeltik çeşitleriyle ilgili araştırmalar devam etmektedir.

Çayır Mera ve Yem Bitkileri

Enstitümüzde çayır mera yem bitkileri çalışmalarının yaklaşık olarak 20 yıllık bir geçmişi vardır. Bu süre içerisinde yürütülen araştırmalarda pek çok araştırmacının emeği bulunmaktadır. Çayır mera yem bitkileri birimi olarak öncelikle bölgemizde yoğun tarımı yapılan yem bitkisi türleri ile ilgili agronomi ve ıslah projeleri yürütülmektedir. Bu bağlamda yem bitkisi olarak değerlendirilen türlerden tek yıllık ve çok yıllık olanlar materyal olarak kullanılmıştır. Materyalin kay-

nağını ise uluslar arası kuruluşlar ulusal gen bankası ve doğal gen merkezleri oluşturmaktadır. Bu güne kadar yapılan çalışmalar sonucunda Albayrak adı verilen bir

adet yaygın fiğ çeşidi geliştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda ıslah edilen Albayrak yaygın fiğ çeşidi için 2008 yılında üretim izni alınmış ve bölge çiftçisinin hizmetine sunulmuştur. 2011 yılı itibarıyla 500 kg sertifikalı kademedeki tohumluk üretimi yapılmıştır. Ayrıca bölgenin önemli gen kaynaklarından biri olan geleme üçgülü ile ilgili ıslah programının sonuna gelinmiştir. Bu türler dışında yonca,

çayır üçgülü, tek yıllık çim, çok yıllık çim, arı otu, gazal boynuzu, tek yıllık yonca, yemlik pancar, yem şalgamı ve çayır düğmesi gibi türler üzerinde ise ıslah, yetiştirme teknikleri ve gen kaynağı muhafazası konularında araştırmalar yapılmaktadır. Yem bitkileri araştırmalarının yanında mera konusunda bölgemizde etkin bir rol üstlenen çayır mera yem bitkileri biriminde mera ıslahı ve suni mera tesisi ile ilgili araştırma faaliyetleri sonuçlandırılmıştır. Mera ıslah projelerinde Karadeniz Bölgesindeki 10 ilin koordinatörlüğünün yanı sıra Ülkesel Mera Islah ve Ülkesel Yapay Mera Tesisi Proje koordinatörlükleri de sorumluluk alanımızda yer almaktadır. Bölgesel mera ıslah koordinatörlüğü kapsamında 76 adet proje yürütülmektedir. Bu projelerden biri geçmiş yıllarda altın bayrak ödülüne layık görülmüştür. Ülkemiz mera envanterini belirlemek, meralarımız için bir vizyon oluşturmak amacıyla başlatılan Tübitak destekli Ulusal Mera Kullanım ve Yönetim Projesi kapsamında Karadeniz Bölgesinde 8 ilde yürütülen çalışmalar başarı ile sonuçlandırılma aşamasına gelmiştir. Bu proje kapsamında ayrıca ulusal bir herbaryum oluşturulmuş, bu herbaryuma bölgemiz meralarında buluna birçok türden örnekler kazandırılmıştır.

Enerji Bitkileri

2008 yılında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından enstitümüz “Enerji Bitkileri Araştırma Merkezi” kurmakla görevlendirilmiştir. Bu kapsamda hazırlanan proje DPT tarafından kabul edilmiştir. 2010 yılı itibarıyla bina çalışmaları tamamlanmış ve 2011 yılında da laboratuvar cihazlarının alınarak merkezin faaliyete geçmesi planlanmıştır. Merkezde biyodizel, biyoetanol ve biyokütle olmak üzere 3 ana başlık altında çalışmalar yapılması planlanmaktadır. Bu kapsamda hazırlanan projelerden 2 adedi TAGEM’e 1 adedi de TÜBİTAK’a sunulmuştur.

FINDIK DİKİM ALANLARININ DÜZENLENMESİNE DAİR KARAR VE SAMSUN ÖZELİNDE DEĞERLENDİRME RAPORU

(24.02.2011 Tarih ve 2011/1424 Karar Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan)

Burhan HEKİMOĞLU
Mustafa ALTINDEĞER
Ziraat Müh.
Strateji Geliştirme Birimi

Ülkemizde 322 bin üretici, 650 bin ha alanda fındık üretimi yapmakta ve 2 milyon kişi geçimini fındıktan sağlamaktadır. Yıllık fındık üretimi ekolojik şartlara bağlı olarak 550 bin ila 800 bin ton arasında değişmektedir. Dünya fındık üretiminin %75'ini, ticaretinin ise %85'ini gerçekleştiren ülkemizde fındık üretimi, 16/6/1983 tarihli 2844 sayılı fındık üretiminin planlanması ve dikim alanlarının belirlenmesi Kanun ve Bakanlar Kurulu Kararı ile izin verilen (eğimi %6' meyilden fazla 3 üncü sınıf tarım araziler) sahaların bulunduğu 13 ilde; Artvin, Rize, Trabzon, Ordu, Sinop, Giresun, Samsun, Kastamonu, Zonguldak, Sakarya, Kocaeli, Düzce ve Bartın'da yapılmakta idi.

2001 yılı ve 2009 yılı Temmuz ayında çıkan Bakanlar Kurulu kararında bu alanlar korunmuştur. 2009 yılı ekim ayında yayınlanan yeni bir Bakanlar Kurulu kararı ile Gümüşhane'nin Kelkit ilçesi de fındık alanlarına dahil edilmiştir.

Temmuz 2009 ve Ekim 2009 tarihli Bakanlar Kurulu kararları ile "Yeni Fındık Stratejisi" açıklanmıştır. Buna Göre Ülkemizdeki 14 ilde fındık üretimine izin verilen alanlardaki %6 meyil üzeri 3. sınıf ve tarım arazilerinde fındık üreten vatandaşlara dekar başına 3 yıl boyunca her yıl 150 TL, 3 yılda toplam 450 TL Alan Bazlı ödeme yapılması kararı alınmıştır. Ve %6 meyilin altında kalan alanlarda fındık yerine alternatif ürün üretmek üzere fındıktan vazgeçen üreticilere, ilk yıl sökülüm ve alternatif ürün ekilişi için 150+150 TL olmak üzere 3 yılda toplam 600 TL telafi edici ödeme yapılması kararı alınmıştır.

Uydu fotoğraflama sistemi olan

Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ile yapılan çalışmalar sonucunda, Samsun ilinin fındık dikili alanı 88.341 ha'dır. Fındık üretimine müsaade edilen 4 ilçede (Terme, Salıpazarı, Çarşamba, Ayvacık) bulunan toplam fındık alanı 72.658 ha dır. Bu alanın %6 eğimin üstünde bulunan ruhsatlandırılabilir ve alan bazlı destekten faydalanılabilir miktarı 34.186 ha'dır. Bu alanlar için 2010 yılında 4 ilçede toplam 24.504 ha'lık alanda 15.000 çiftçinin müracaatı karşılığında, 36 Milyon 756 bin TL destekleme ödemesi yapılmıştır. Fakat ilimiz sınırları içerisinde fındık üretimine izin verilmeyen Tekkeköy, Atakum, İlkadım, Canik, 19Mayıs, Bafra, Alaçam, Asarcık, Yakakent ilçelerinde toplam 15.420 ha fındık ekilişi var iken bu strateji ile hiçbir desteklemeden yararlanamıyordu.

Samsun ilinin mevcut fındık üretim yapısı dikkate alınarak ilimizde bahsi geçen ilçelerinde 2010 yılında bu kapsamda üretime izin verilen ilçeler grubuna dahil edilmesi için çok yönlü çalışmalar devam etmekteydi.

Tekkeköy, Atakum, İlkadım, Canik, 19Mayıs, Bafra, Alaçam, Asarcık, Yakakent ilçelerinin Fındık üretimine izin verilen alanlara dahil edilmesi konusunda Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün Hazine sorumlusu Devlet Bakanı ve Sanayi Ticaret Bakanlığı ile diğer ilgili tüm taraflarla yapılan yazışmalar neticesi uygun görüş verilmesi çalışmaları yapılmıştır.

Sonuç olarak; 24.02.2011 Tarihinde, 2011/1424 sayılı Resmi gazetedeki yayınlanan yeni Bakanlar Kurulu kararı ile bu dokuz ilçemizde fındık üretimine izin verilen alanlara dahil edilmiştir. Bu karar neticesi Tarım Bakanlığınca yayınlanacak yeni yönetmelik ve genelgelerle 9 ilçemizde 2010 yılı da dahil edilerek, 13.867 ha alanın alan bazlı desteklemeden, 1.553 ha'lık alanında çiftçilerimiz isterlerse telafi edici ödemelerden yararlanabilmeleri sağlanacaktır.

Bu değişikliğin hayata geçirilmesi ile beraber 3 yılda sadece alan bazlı desteklemeden yaklaşık 45-60 milyon TL arasında ilave destek alacaklardır. Bilindiği üzere ilimizde 2010 yılı Şubat ayında Sayın Tarım Bakanı

M.Mehi EKER başkanlığında tüm Tarım ve Köyşleri Bakanlığı üst bürokrasisi ve ilimiz sivil toplum örgütlerinin katılımı ile Samsun tarımının masaya yatırıldığı toplantıda bu konu gündeme getirilmiştir. Netice itibarı ile birinci planda orman ve hazine arazilerinde fındık ekilişi olan çiftçilerin bu arazileri ilgili kurumlardan kiralamaları karşılığında desteklerden faydalanabilmelerinin önünü açan değişiklik gerçekleştirilmiştir. Son alınan bu Bakanlar Kurulu kararı ile 9 İlçemizde yaklaşık 11.000 çiftçinin sorunu çözümlenmiş olmaktadır.

İl Tarım Müdürümüz Göreve Başladı

Uzun bir süredir vekaleten yürütülen İl Tarım Müdürlüğümüze asaleten atanan İl Müdürü Kadir GÜVEN 31 Mart 2011 tarihinde görevine başladı. Burdur İl Tarım Müdürü iken Samsun İl Tarım Müdürlüğüne atanan İl Müdürümüz Kadir Güven, 1963 yılında Muğla'da doğdu. İlk öğrenimini Muğla Köyceğiz ilçesi Toparlar köyünde, orta öğrenimini Burdur İmam Hatip Lisesinde tamamladı. 1987 yılında Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümünü bitirdi. 1989 yılına kadar özel sektörde çalıştı. 1990 yılında askerliği müteakip İçişleri Bakanlığında görev aldı.

1992-1996 yılları arasında İl Tarım Müdürlüğü görevine ilk olarak Muş'ta başlayan Güven, Burdur İl Tarım Müdürü iken Samsun'a tayin oldu. Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümünde yüksek lisansını bitiren Güven, evli ve 3 çocuk babasıdır.

Biçerdöver Kursları

İl Müdürlüğümüz ile Bafra Halk Eğitim Merkez Müdürlüğü'nün işbirliği yaparak BAFRA İlçe Müdürlüğü toplantı salonunda düzenlediği 1. "Biçerdöver Operatörü Yetiştirme" Kursuna katılan 20 kursiyer 10.02.2011 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı olarak belge almaya hak kazanmışlardır. Böylece 2000 yılından beri ilimizde açılan kurslarda yetiştirilen Biçerdöver Operatörü sayısı 533'e ulaşmıştır. Bafra İlçemizde 14.02.2011 tarihinde 2. "Biçerdöver Operatörü Yetiştirme" kursu açılarak halen eğitime devam edilmektedir. Bu kursun bitiminde Vezirköprü ilçemizde (2), Havza ilçemizde de (1) kurs açılacak olup bu yıl 80-85 kişinin "Biçerdöver Operatörü" olarak yetiştirilmesi planlanmaktadır.

2.500 köye 250.000 Kitap

2009 yılında Tarım Seferberliği kapsamında T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile DenizBank işbirliğiyle hayat bulan "1000 Köye 100.000 Kitap" projesi büyüyerek devam ediyor.

Türkiye'de bir ilk olma özelliğini taşıyan "1000 Köye 100.000 Kitap" projesinin üreticilerden büyük ilgi görmesi sonucunda proje kapsamını genişleterek "1500 Köye 150.000 Kitap" daha götürme kararı alan T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile DenizBank, "2500 Köye 250.000 Kitap" ulaştırarak, yayınlanan 100 ayrı çeşitteki tarımsal içerikli kitapla üreticilerin daha bilinçli üretim yapmalarına ve daha yüksek verim almalarına katkıda bulunmuş olacaktır.

21 Ocak 2011 Cuma günü, kitap teslimleri için Samsun İl Tarım Müdürlüğü toplantı salonunda bir tören düzenlendi. Toplantıya İl Tarım Müdür Yardımcısı Rifat COŞKUN DenizBank Karadeniz Bölge Müdürü Seyfi DOĞAN, İl Tarım Müdür Yardımcısı İsmail DEMİR, Çiftçi Eğitim ve Yayın Şube Müdür Vekili Hasan BAŞARAN, DenizBank İşletme ve Tarım Bankacılığı Karadeniz Bölge Satış Müdürü Reşit SİVASLI, DenizBank Tarım Bankacılığı Karadeniz Bölge Sorumluları Serkan AYTEKİN ve Başak Özgür DENİZ, DenizBank şube müdürleri, kitap dağıtımını yapılacak köylerin tarım danışmanları ve köy muhtarları katıldılar.

DenizBank Karadeniz Bölge Müdürü Seyfi Doğan Atakent, sosyal sorumluluk anlayışı çerçevesinde imzattıkları kampanya ile ilgili olarak yaptığı açıklamada tarıma verdikleri finansal desteğin yanı sıra üreticilerin sosyal hayatlarına da destek verdiklerine ve üretimin daha verimli yapılabilmesi için üreticilerin bilinçlendirilmesine katkı sağlamaya çalıştıklarına dikkat çekti. Atakent, şöyle konuştu: "Tarım sektörünün gelişmesi yönünde sürdürdüğümüz yoğun faaliyetler, yenilikçi ürünlerimiz ve sosyal sorumluluk projelerimiz ile Türk çiftçisinin gelişmesine, bilinçlenmesine katkıda bulunmayı hedefliyoruz.

Şubelerimizdeki çoğunluğu ziraat mühendislerinden oluşan müşteri temsilcilerimiz ile yatırımcılara ve üreticilere DenizBank farkıyla kaliteli hizmeti götürmek de hedeflerimiz arasında yer alıyor."

Törende bir konuşma yapan ili Rifat Coşkun, 2009 yılında başlatılan "1000 Köye 100 Bin Kitap" projesinin kapsamı genişletilerek sürdürülen "2500 Köye 250 Bin Kitap" projesi kapsamında kitap dağıtımını yaptıklarını, tarım sektörünün Türkiye için gerek ekonomik gerekse sosyal bakımdan en önemli sektörlerden biri olduğunu belirterek, İlimiz çiftçileri, çeşitli etkinlikler ve oluşturulan projelerle desteklenmeye çalışılmaktadır, bu projelerle Çiftçilerimizin ekonomik ve sosyal seviyeleri yükseltilmeye çalışılmaktadır. Çiftçilerimizin sosyal ve ekonomik seviyelerinin yükseltilmesi yanında, tarladan sofraya güvenli gıda üretimini sağlamak en önemli hedeflerimizdendir. Yeni bilgi ve teknolojileri teknik personelimiz ve tarım danışmanlarımız vasıtasıyla çiftçilerimize ulaştırma amacındayız. Bu kapsamda Ülke genelinde ilki 2009 yılında başlatılan "1000 Köye 100 Bin Kitap" kampanyası genişletilerek toplamda 2500 köyde 250 bin kitap seviyesine ulaştırılmıştır.

Fındık Rekolte Toplantısı Yapıldı

İlimizde karanfil sayımı esasına göre 2011 yılı fındıkta rekolte tespiti; İl Müdürlüğümüz organizasyonunda 14-17.02.2011 tarihlerinde % 82 fındık üretiminin yapıldığı Ayvacık, Çarşamba, Salıpazarı ve Terme İlçelerimizde İl Komisyon eşliğinde ve diğer fındık üretimlerinin yapıldığı İlçelerimizde de İlçe Komisyonları ile yapılan arazi çalışmaları sonrasında belirlenerek, 18.02.2011 tarihinde İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda Komisyon Başkanı İl Müdürü Vekili İsmail DEMİR başkanlığında, Proje İstatistik

Şubesi Müdürü teknik elemanlar ile Toprak Mahsulleri Ofisi, Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, İl Ticaret Borsası, Karadeniz İhracatçılar Birliği, Fiskobirlik, Ziraat Fakültesi, İl Ziraat Odası Temsilcilerinin katılımıyla yapılan toplantıda karara bağlanmıştır.

2011 yılı için fındıkta en erken tahmin sistemi olan, karanfil sayımı esasına göre yapılan çalışmalar sonrasında, İlimizde tahmini 80.844 hektar verim çağındaki fındık üretim alanından 74,450 ton üretim olacağı belirlenmiştir.

KKYDP Tesislerinin Toplu Açılış Töreni Yapıldı

Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme programı 2006-2010 yılları arasında Türkiye'nin bütün illerinde uygulandı. Bu programda bugüne kadar 77 si Samsun'da olmak üzere toplam 3000 tesis tamamlandı. Tamamlanan bu tesisler için 12 şubat 2011 günü saat 13: 00 de Bafra OSB de bulunan Samsun Balıkçılığa ait Balık unu ve Balık yağı tesisinde Diyarbakır merkezli Samsun, Bursa, İzmir, Konya, Antalya, Kars, Adıyaman, illerinde eş zamanlı açılış yapıldı. Samsun'daki tesis açılışını Samsun Valisi Hüseyin AKSOY gerçekleştirmiştir.

Açılış yapılan tesisin Proje Toplam Tutarı 727.129,20 TL olup TKB tarafından ödenen Hibe Destek Tutarı 249.418,54 TL dir. Tesiste 17 kişi istihdam edilecektir. Açılışa Samsun Valisi Hüseyin AKSOY'un yanı sıra Bafra Kaymakamı Ayhan BOYACI, Bafra Belediye Başkanı Zihni ŞAHİN, Bafra TSO Başkanı Rızvan AKSOY, İl Müdür Yardımcısı Rifat COŞKUN ve çok sayıda davetli katılmıştır.

Samsun İlimiz KKDYP kapsamında 77 adet proje tamamlanmış olup bu projelerin toplam yatırım tutarı 27.913.719,78 TL ve ödenen hibe tutarı ise 13.594.388,20 TL

KKDYP kapsamında Bafra OSB de kurulan Samsun Balıkçılık Ltd. Şti.'ye ait balık unu ve balık yağı tesisinin açılış Taram ve Köyışleri Bakanı M. Mehdi Eker'in canlı yayın bağlantısıyla gerçekleştirildi.

dir.

KKDYP programının diğer bir ayağı olan makine ekipman desteklemelerinde bugüne kadar 1.845 adet makine ekipman desteklenmiş olup bu makineler için 8.616.350 TL hibe destek verilmiştir.

Her iki programda 4 adedi toplu basınçlı sulama sistemi olmak üzere toplam 77 tesis ve 1.845 makine ekipman karşılığında 22.210.738,20 TL hibe destek sağlanmıştır.

Geleceğin Büyüklerine Organik Tarım Eğitimi

Ülkemizde ilk defa 2007 yılında Organik Tarım, Organik Ürün Üretimi ve Tüketim bilincinin yerleştirilmesi amacıyla geleceğimizin büyükleri İlköğretim öğrencilerine yönelik başlatılan ve 2009 yılından itibaren de Organik Tarım Faaliyetinde bulunulan İllerde yürütülen Toplumsal Eğitim projesi kapsamında eğitimler verilmekte olup; 2011 yılına kadar 45 okulda 10.247 ilköğretim öğrencisinin organik tarım konusunda bilgilendirilmiştir.

İl Tarım Müdürlüğü olarak Ocak-Mart döneminde planlanan 23 İlköğretim okulunda düzenle-

necek eğitim programı kapsamında Ziraat Mühendisi Mehmet Ali YETGİN tarafından Neden Organik Tarım? Organik Ürün Üretimi, Organik Ürünlerin Önemi ve Güvenirliliği, Organik Pazar konularında öğrenciler bilinçlendirilmekte olup seminer sonunda "Organikçi Amcadan Geleceğin Büyüklerine" adlı kitapçık dağıtımları gerçekleştirilmektedir.

İç Kontrol Sistemi Kurulum Eğitimi

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda İç Kontrol "idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür." şeklinde ifade edilmiştir.

Bakanlığımızın Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından hazırlanmış olan "İç Kontrol Sistemi Yö-

nergisi " 16 Eylül 2010 tarihinde uygulamaya konulmuştur. İlgili yönerge ile "Kontrol Ortamı Standartları" belirlenmiş, İl Tarım Müdürlükleri tarafından da İç Kontrol Sisteminin kendi bünyelerine uyarlanması ve her İl Müdürlüğünde "İç Kontrol Sistemi" kurulması istenmiştir.

Bu bağlamda İl Müdürlüğümüz bünyesindeki

kurulum çalışmaları devam ederken, 2-3 Şubat 2011 tarihinde, Bakanlığımız Strateji Geliştirme Başkanlığı'nda görevli Uzm. Adem Söylemez ve Uzm. Yrd. Mehmet Aydın tarafından bir sunum yapılarak "İç Kontrol Sistemi Kurulumu" hakkında detaylı teknik eğitim verilmiştir.

İl Müdürlüğümüzün organizasyonu ile Atakum Türk-iş Eğitim Tesislerinde düzenlenen seminer, Bakanlığımıza bağlı olarak ilimizde faaliyet gösteren birimlerden toplam 68 personelin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

İlkadım İlçe Tarım Müdürlüğünden Kültür Mantarı Yetiştiriciliği Projesi

İlkadım Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakfı finansmanı, İlçe Tarım Müdürlüğü teknik desteği ile Merkez Kıran Mahallesi'nde 80 m2 alanda Gelir Getirici Projeler kapsamında kurulan Kültür Mantarı Yetiştiriciliği Projesinde 1'nci flash olarak adlandırılan ilk hasad 11.01.2010 tarihinde ve 210 kg olarak gerçekleşmiştir.

Projenin toplam Maliyeti 15.000 TL olup, ilk yatırım

masrafları (İklimlendirme odası, üretim rafları, izolasyon malzemesi vs.) için 10.000 TL, üretim masrafları (Kompost ve Torf toprağı vs.) için 5.000 TL Vakıf kaynaklarından kullanılmıştır. Fayda sahibi üretici bu bedele karşılık İlk 2 Yıl ödemesiz+6 yıl faizsiz eşit taksitler halinde borçlandırılmıştır.

Projenin ilk üç aylık üretim hedefi 3, yıllık hedefi 12 ton dur. Üretim masrafları

çiktıktan sonra üreticinin yıllık net gelirinin 21.600 TL olacağı tahmin edilmektedir.

İyi Tarım Uygulamaları Eğitim-Yayın Çalışmaları Devam Ediyor

Samsun İl Tarım Müdürlüğü İyi Tarım Uygulamaları Teknik Ekibi tarafından sürdürülen üretici, tüketici ve sektör odaklı 'İyi Tarım Uygulamaları' eğitim toplantıları aralıksız olarak devam etmektedir. 12 Ocak 2011 tarihinde Canik İlçesi Karşıyaka Mahallesinde yapılan tüketici odaklı eğitime ilgi yoğunluğu, bu toplantılarla; iç pazarda tüketici bilincini artırarak İTU'nun önemini kavranması, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen, çevreyi koruyan, izlenebilir, sürdürülebilir, sağlıklı ve güvenilir gıda üretim sistemi olan İTU ile üretilen ürünlerin tüketim bilincinin oluşturulması hedeflenmektedir. Tüketicilerinde hedef kitlelerden biri olması sebebiyle sunular eşliğinde bilgilendirilerek konu hakkında farkındalık yaratılmaya çalışılmıştır.

Perakende de tüketicileri etkileyen sürükleyici ürün, temel gıda maddelerinin başında gelen sebze-meyve ürünleridir. Eğitim ve yaşam seviyesi yükselen müşteriler; artan tüketici bilinciyle birlikte artık ürünlerin ekonomik olmasının yanı sıra kaliteli, hijyenik şartlarda üretilmiş ve paketlenmiş, ambalajlı, ilaç kalıntısı bulunmayan ve izlenebilir sebze-meyveleri tercih etmektedirler.

Türkiye'de son yıllarda konunun önemini farkına varılmış ve önemli girişimler yapılmıştır. Ancak özellikle

gelişmiş ülkelerde tarım politikasının sağlık, çevre, çalışma, milli eğitim ve çevre politikalarıyla belirgin olan uyumun, Türkiye için de daha belirgin ve geçerli hale getirilmesi üzerinde durmak gereklidir. Dolayısıyla Türkiye'nin tarım politikasının sürdürülebilir yaşam ekseninde ilgili alan politikalarıyla ilişkilendirilmelidir. Bu kapsamda Türkiye, tarım ürünü üreten tüm ülkeler gibi toplum ve çevre sağlığını dikkate alarak sağlıklı ürünlerin topluma sunulmasını sağlamak için tarım üreticilerinin bilimsel bilgileri kullanmalarını sağlamak ve bilimsel bilgileri üretim alanında kullanılması sağlanmalıdır.

2011 Yılı'nın İlk BAV Toplantısı Yapıldı

Bakanlığımız talimatları doğrultusunda yapmaktadığımız 2011 yılı BAV (bilgi alış veriş) toplantılarının ilki 23 Şubat 2011 çarşamba günü İl Müdür Yardımcısı Rifat COŞKUN başkanlığında, 7 Şube Müdürü ve 17 İlçe Tarım Müdürü ile konu uzmanları katılımı İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda yapıldı.

Toplantıda Şube Müdürleri 2008-2009-2010 yıllarında İlçe Müdürlüklerinin yapmış olduğu faaliyetleri karşılaştırmalı olarak

ppt formatında sunmuş ve sorunlar, eksiklikler ve yapılması gerekenler tartışılarak çözüm önerileri ortaya konmuştur.

Kadın Çiftçilerimiz Yarıştı

Kırsal alanda kadın çiftçilere götürülen eğitim ve yayım çalışmalarının sonuçlarını görmek, tarımsal konularda performanslarını değerlendirmek, kendilerine olan güven duygularını geliştirmek, birbirleriyle kaynaşmalarını sağlamak ve girişimcilik ruhunu aşlamak amacıyla her yıl ülke genelinde yapılan “Kadın Çiftçiler Yarışıyor Bilgi ve Proje Yarışması” Samsun İl elemeleri 02 Mart 2011 Çarşamba günü İl Tarım Müdürlüğü lokalinde yapılmıştır.

İlçelerimizden, yarışmaya Çarşamba İlçesinden Nezahat SEZGİN, Atakum İlçesinden Sevgi MIRİK, 19 Mayıs İlçesinden Nuriye ÖLMEZ, Kavak İlçesinden Ümran ERGİN, Yakakent ilçesinden Songül DANACI, Vezirköprü İlçesinden Fatma ARSLAN, Bafra İlçesinden Pirim DENİZ, Terme İlçesinden Demet VAPUR, Havza İlçesinden Narin AKÇA, Tekkeköy İlçesinden Zübeyda SATILMIŞ, Canik İlçesinden Salihe ÖZDEMİR olmak üzere toplam 11 ilçemizden yarışmacılar katılmıştır.

Yarışma sonucunda;

Nuriye ÖLMEZ

Fatma ARSLAN

Demet VAPUR

Narin AKÇA

19 Mayıs

Vezirköprü

Terme

Havza

İl Birincisi

İl İkincisi

İl Üçüncüsü

İl Dördüncüsü

İl birinci olan 19 Mayıs İlçesinden Nuriye ÖLMEZ **10 Mayıs 2011 tarihlerde Giresun’ da Bölge düzeyinde yapılacak olan “Kadın Çiftçiler Yarışıyor” yarışmasında ilimizi temsil edecektir.**

Atıl ve Verimsiz Kullanılan Sulama Göletleri Samsun Tarımına Kazandırılıyor

Samsun İl Tarım Müdürlüğü 2010 yılı 5. Etap KKYDP Ekonomik ve Altyapı Yatırımları kapsamında Bafra İkizpınar Sulama Göletinin Damlama Sulama Sistemine Dönüştürülmesi Projesi ile 250 hektar, Vezirköprü Yukarınarlı Göleti Sulamasının Yağmurlama Sulama Sistemine Dönüştürülmesi Projesi ile 250 hektar ve Havza Kaleköy HİS ve Sulama Göletinin Yağmurlama Sulama Sistemine Dönüştürülmesi projesi ile 100 hektar tarım alanı kapalı sistem sulama şebekesine dönüştürülmüştür.

Bafra, Vezirköprü ve Havza Kaymakamlıkları Köylere Hizmet Götürme Birliği Başkanlıkları ile yürütülen toplu sulama projeleri tamamlanmış olup, toplam 600 hektar(6000 dekar) tarım alanı modern sulama imkanlarına kavuşturulmuştur. Üç ilçemizde sonuçlandırılan Toplu Sulama Projelerinin proje toplam tutarı 859.191,33-TL olup, Bakanlığımız tarafından 644.393,48.-TL hibe desteği yapılmıştır. Bu projelerle kırsal kesimde yaşayan köy-

lülerimizin refah seviyesini artırmak amaçlanmaktadır. Projelerle kırsalda yaşayan halkımızın ekonomik gücünü artırarak kente göçün de engellenmesi hedeflemektedir.

Proje Mantığı, Proje Hazırlama ve Yönetimi Konulu Hizmet İçi Eğitim Semineri Yapıldı

Bakanlığımız tarafından kadın çiftçilerin bilgi ve deneyimlerini artırmak amacıyla 2004 yılından itibaren düzenlenmekte olan "**Kadın Çiftçiler Yarışıyor**" bilgi yarışmasının içeriğinde bu yıl değişikliğe gidilmiş, kadın çiftçilerin bilgileri yanında, projeleriyle de yarışmaları şartı getirilmiştir. Bu sebeple de kadın çiftçilerin proje hazırlama konusunda eğitilmesi gerekmiştir. Kadın çiftçilerimiz yarışmaya il müdürlüklerinde görev yapan teknik elemanlar tarafından hazırlanmaktadır. Bu nedenle proje eğitimine kurumumuz personelinden başlamak için 2011 Yılı Hizmet İçi Eğitim programına "**Proje Mantığı, Proje Hazırlama ve Yönetimi**" eğitimi alınmıştır.

Yarışmalar 81 İlde yapılmaktadır. Eğitiminde 81 il üç bölünerek 27 şer gruplar halinde yapılması planlanmıştır. **İlki 24-27 Ocak 2011 tarihinde Antalya'da** gerçekleştirilmiştir. **İkincisi 14-17 Şubat 2011 tarihlerinde Sam-**

sun'da yapılmıştır.

Samsun'da düzenlenen proje eğitimine **Ankara, Malatya, Afyon, Eskişehir, Samsun, Kastamonu, Aksaray, Ordu, Elazığ, Tokat, Kırşehir, Trabzon, Rize, Sinop, Sivas, Amasya, Karaman, Konya, Nevşehir, Adıyaman, Tunceli, Erzincan, Gümüşhane, Giresun, Zonguldak, Bartın** İllerinde görev yapan teknik personel katılmıştır. Eğitim, 14-15 Şubat 2011 tarihlerinde **Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'nde görev yapan uzman Orhan AYDIN** tarafından, **16 Şubat 2011 tarihinde Merkezi Finans ve İhale Biriminde görevli Hibe Programları Koordinatörü Mehmet Fatih YILDIZ** tarafından verilmiştir.

14-17 Şubat 2011 tarihleri arasında düzenlenen seminerin açılışına Bakanlığımız Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürü Sayın Mehmet TAŞAN, İl Tarım Müdür Yardımcısı Rifat COŞKUN Bakanlığımız yetkilileri ve İl Müdürlüğümüz Şube Müdürleri katılmıştır.

Vezirköprü'de Hayvan Dağıtımı

Bakanlığımız ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın bağlı olduğu Devlet Bakanlığı arasında uygulanan protokol gereği, 3294 Sayılı Yasa kapsamına giren kişilerin gelir seviyesini artırmak, istihdamı geliştirmek, tarımsal ürünleri mahallinde değerlendirmek ve pazarlamak ayrıca köyden kente göçü önlemek amacıyla bazı projelerin uygulanması öngörülmüştür.

Protokol gereği, İlimiz Vezirköprü İlçesi S.S. Teberük Aydınli, Başfakı ve Kavakpınarı Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ortaklarına Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi kapsamında "Ortakların Mülkiyetinde 102 Başlık (51 Aile X 2 Baş/aile) Süt Sığırcılığı Projesi" programa alınmıştır. Kooperatif 2008 yılında yatırım programına alınmış olup, proje gereği öncelikle 51 Kooperatif ortağının ahır durumları iyileştirilmiş, işletme binası yaptırılarak makine ekipmanları alınmıştır. Daha sonra Bakanlığımızca yapılan Canlı demirbaş ihalesi sonucu hayvanlar getirilerek hak sahibi 51 kişiye kura usulü ile 2 şer adet Simmental ırkı gebe düve teslim edilmiştir.

Teslim edilen Gebe düveler şartname

gereği ölüm, zorunlu kesim, yavru atma vs. gibi risklere karşı 1 yıl süreyle sigortalı olup, gebelikleri Ultrason yönetimiyle yaptırılmıştır.

Kooperatifin uyguladığı proje kapsamında kullanılan krediler faizsiz olup, iki yılı ödemesiz, 3. yıldan itibaren 6 eşit taksitle faizsiz olarak geri ödenecek şekilde düzenlenmiştir.

Şap Hastalığı Acil Durum Yönetim Toplantısı

20 Ocak 2011
Perşembe günü ilimizde görülen şap hastalığını müteakiben alınan önlemlerin gözden geçirilmesi ve ek tedbirler konularının görüşmek amacıyla Hayvan Sağlığı Şube Müdürlüğü öncülüğünde bir toplantı gerçekleştirildi

İl Tarım Müdürlüğü toplantı salonunda gerçekleştirilen toplantıya İl Müdür Yardımcıları Rıfat COŞKUN ve İsmail DEMİR, Hayvan Sağlığı Şube Müdürü, İlçe Müdürleri Resmi Veteriner Hekimler ve Veteriner Sağlık Teknisyenlerinin yanı sıra Belediye Başkanlıklarında görevli Veteriner Hekimler katıldı.

İki oturum şeklinde gerçekleştirilen toplantıda Hayvan Sağlığı Şube Müdürü Dr.Habip MURUZ, “şap hastalığında alınan koruma ve kontrol önlemleri özetledikten sonra şap hastalığı ile mücadelede İl Müdürlüğünce tespit edilen eksik ve aksaklar” hakkında katılımcılara bilgi verdi.

Sunu eşliğinde gerçekleştirilen toplantıda Dr.Habip MURUZ özetle, “Şap salgınına hızlı bir cevap için ilçelerin kusursuz bir entegrasyonuna ihtiyaç vardır. Bu amaçla İlçe Müdürlüklerince Hayvan Sağlığı Şube Müdürlüğüne danışarak kapsamlı ve ilk müdahale düzeyini belirleyecek acil durum yönetim planlarını oluşturmalıdır. Bu planda mücadele edilen hastalığın salgın seyretmesi nedeniyle uygulanacak karantinanın konum ve büyüklüğünün doğru belirlenmeli, karantina alanlarının kolluk güçleri marifetiyle korunmalıdır. Hastalığın etkili kontrolü için; ulusal mevzuat ve bilimsel yaklaşımlar kullanarak iyi bir organizasyon, mevcut kaynakların tam kullanımını ve tüm kurumların işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Böylece devletin rutin önleme ve müdahale faaliyetleri ve yetenekleri aktif hale gelecektir. Çiftlikler kendi hijyenik tedbirlerini uygulamalıdır. Bu şekilde hayvanların enfeksiyöz ajanlara maruz kalma riski en aza indirmek için mükemmel çevre

yönetimi, barınak, personel, araç, ekipman gibi potansiyel hastalık taşıyıcıların sıkı dezenfeksiyonu gereklidir. Temizlik ve dezenfeksiyonla ile çiftliğe hastalık taşıyıcıların girişi engellenecek ve enfeksiyon salgını azalacaktır. İlçe Kamu, üreticiler ve diğer kesimlere Hayvan Sağlığı Şube Müdürlüğünde oluşturulan Bilgi Merkezi aracılığı ile bilgi sunulacaktır” dedi.

Toplantıda şap mücadelesinde alınacak ek tedbirler de tartışıldı. Ülkesel düzeyde yürütülecek olan 2011 yılı ilkbahar aşılama kampanya başlangıç tarihine kadar geçen sürede il hayvan varlığının şap hastalığına karşı bağımsızlığının en alt düzeyde olacağı, bu nedenle kampanya başlangıç tarihine kadar diğer illerden ilimize hayvan girişinin yasaklama getirilmesi, yurtdışından ithal edilen hayvanların ise şap hastalığından arı ülkelerden geldiği işletmelerde gözetim ve karantina altına alınması şartıyla girişine izin verilmesini; il düzeyinde tüm hayvan pazarlarının geçici olarak kapatılmasına, hayvan ceplerinin sıkı bir şekilde izlenmesine, hayvancılık sektörü ile ilgili sözü olan herkesin içinde yer alacağı geniş katılımlı ve farkındalığı artıracak toplantıların düzenlenmesi, bu görüşlerin 24 Ocak 2011 tarihinde toplanacak İl Hayvan Sağlığı Zabıtası Komisyon Toplantı gündemine sunulması görüşü benimsendi.

Toplantıya davet edilen yerel yönetimlerde görevli Veteriner Hekimler ise şap hastalığı mücadele çalışmalarında hayvan pazarları ve hayvan hareketleri konularında bağlı buldukları belediye başkanlarına görüş sunacaklarını ve her türlü desteği sağlayacaklarını dile getirdiler.

AĞIZ VE DİŞ TEMİZLİĞİ

Çürük oluşumunu nasıl önleyebilirim?

• **Florlu** bir diş macunu ile dişler fırçalanmalıdır.

• Dişlerinizin ara yüzleri için diş ipi veya diğer ara yüz araçlarından faydalanınız.

• **Dengeli beslenmeye** dikkat edilmeli ve abur cubur yiyeceklere bir sınır konulmalıdır.

• Dişlerinizi **çürüğe** karşı daha dayanıklı hale getiren uygulamalardan "**florlama**" ve "**fissür örtücüler**" hakkında dişhekiminize danışınız.

• Profesyonel diş temizliği ve ağı muayeneniz için düzenli olarak **diőhekiminizi** ziyaret etmelisiniz.

AĞız bakım ürünlerini nasıl seçmeliyim?

Piyasada çok çeşitli ve cazip kılınan pek çok ürün olması sizi Őaşırtabilir. Seçim yaparken onaylanmış ve dişhekiminizin tavsiye ettiği ürünleri satın almaya dikkat etmelisiniz. En iyi diş macunu ve en iyi fırça hangisidir sorularının cevabı, kişinin ağız durumuna göre değişebilir.

Bir diş fırçasını ne kadar kullanabiliriz?

Genelde 3-4 ay kullanılabilir. Diş fırçasının bozulduğunu kıl demetlerinin birbirinden ayrılmasından, dağılmasından ve eğilmesinden anlayabilirsiniz. Sert kıllı fırçalar dişlerinize zarar verebilir. Çocuklar ise henüz doğru fırçalamayı tam olarak uygulayamadıklarından daha çabuk fırça eskirtirler.

En doğru diş fırçalama tekniği hangisidir?

Öncelikle fırça 45 derecelik bir açıyla diőe yaklaştırılmalı ve diőin eni doğrultusunda ileri-geri hareketlerle fırçalanmalıdır. En son diőetinden aŐaĐıya doğru bir süpürme hareketiyle işlem tamamlanır. Dişlerin iç yüzeyleri, özellikle ön bölgeler dar olduğundan fırça dik olarak sokularak fırçalanmalıdır. Unutulmamalıdır ki,

bakteri plağı ve yiyecek artıklarının yoğun olduğu dişlerin arka yüzleri, arka dişler ve dil de temizlenmelidir. Genellikle sadece ön dişlerin ön yüzeyleri fırçalandığından **çürükler** daha çok arka bölgelerde oluşmakta, diş taşları ise çok az fırçalanan alt ön bölgede olmaktadır.

Uygun bir teknik kullanılmazsa dişler zarar görür mü?

Evet. Dişler çok sert bir tabaka olan mine ile kaplı olmasına rağmen sadece yanlış bir teknikle uygulayacağınız bir fırçadan bile büyük zarar görülebilir. Hem diőin üst kısmında, hem de kökü kaplayan tabakada aşınmalara, diőetlerinde de çekilmelere yol açabilir. Bu durumda dişler çürüğe daha yatkın hale gelir. diőleri aşındıracak kadar büyük bir kuvvetle diş fırçalamaktan kaçınılmalı ve yumuşak hareketlerle fırça oynatılmalıdır.

Diş etlerinin fırçalanması neden gereklidir?

Yapılması gereken başka bir işlem de diş etlerini fırçalamaktır. "Ama doktor, diş etlerim kanyor..." Őikayeti olsa bile fırçalamaya devam edilmelidir, çünkü diş etlerini besleyen damarlar dolaşım bozukluğu sonucunda dolmuştuğur. Buna tıp dilinde "konjestiyon" denir. Tedavi etmek için kılcal damarları açmak yani fırça yapmak gerekecektir. Böylece diş etinin damarları iyileşir ve kanama da kendiliğinden durur. Diş etinin fırçalanması, diş eti hastalıklarından korunmanın en etkin çarelerindedir.

Fırçadan başka diş temizlik araçları var mıdır?

Bunlar, elektrikli fırça, diş ipliği, kürdan, ara yüz fırçası, su püskürteci

(water - pic), stimulatör... gibi araçlardır. Elektrikli fırça ve su püskürteci ülkemizde giderek yaygınlaşmaktadır. Diş ipliği diş aralarını temizlemede sık kullanılan yararlı bir araçtır.

Yanlış kullanımı diş etine zararlı olmaktadır. Diş hekiminden doğru kullanımını öğrenildikten sonra uygulanmalıdır. Ayrıca yemek yerken diş arasına giren bir et parçasını kürdanla çıkarabilirsiniz; fakat yemek daima aynı yere kaçırıyorsa bu, iki diş arasında normal temas olmadığını gösterir. Böyle durumlar kürdan kullanmayı gerektirir. Kürdan uçlarının özel olarak düzenlenmiş olması, ayrıca sterilize edilmesi gerekir. Bu nedenle eczanede satılanlar tercih edilmelidir.

Ara yüz temizleyicileri ne işe yarar?

Diş fırçasının ulaşamadığı alanlarda dişler arasındaki ve diőetin altındaki artıkları temizlemek için kullanılır. Bu alışkanlığa sahip değilseniz başlamak için geç kalmış sayılmazsınız.

Diőipi kullanırken Şu noktalara dikkat etmelisiniz:

• İlk kullanımda kolay kullanım amacıyla mumlu diş ipleri tercih edilir. Ayrıca florlu diş ipleri de tercih edilebilir.

• Diş ipi her iki elimizin işaret parmağına dolanarak ve başparmağımızın yardımıyla kullanılır.

• Diş ipini dişlerinizin arasından yavaş hareketlerle ve kontrollü olarak geçirin. Diőetini yaralayacak sert ve ani hareketlerden kaçınmalısınız.

• Diőin üzerinde ipi, c harfi çizecek şekilde ileri-geri yukarı-aŐaĐı hareket ettirerek ara yüzü temizleyebilirsiniz.

Şerife Gül GÖZÜGÜL
Tekniker

REVANİ

Malzemeler

Kek için

- 3 yumurta
- 1 su bardağı şeker
- 1 su bardağı yoğurt
- 1 su bardağı irmik
- 1 su bardağı un
- 1 paket vanilya
- 1 tatlı kaşığı kabartma tozu
- 1 çay bardağı sıvı yağ

Şerbet için

- 3 su bardağı su
- 3 su bardağı seker
- ½ limon suyu

Hazırlanışı

İlk olarak şerbet hazırlanır ve soğumaya bırakılır. Kek malzemeleri ile kek güzelce, önce yumurta ve şekerli olmak üzere çırpılır. Sonra diğerleri ilave edilir. 170 derecede üstü kızarana dek pişirilir. Fırından çıkan kek dilimlere kesilir ve sıcak kekin üstüne soğumuş şerbet dökülür, isterseniz Hindistan cevizi serpererek servis yapılır. Afiyet olsun.

TAS KEBABI

Malzemeler

- 1/2 kg ince kuşbaşı doğranmış
- dana eti
- 1 çay bardağı sıvı yağ
- 2 adet domates
- 1/2 çorba kaşığı domates salçası
- 3 diş sarımsak
- 1 orta boy soğan
- 1 çay kaşığı kekik
- 1 çay kaşığı karabiber
- 1/2 çay kaşığı kırmızı biber

Hazırlanışı

Soğanları ve sarmısakları yemeklik doğrayın, yağ konmuş orta büyüklükte tencereye koyun. Kuşbaşı doğranmış etleri üzerine döküp, karıştırın. Üzerine salca ve domatesi ilave edin. En son baharatı ilave edin. İyice karıştırın. Tencerenin ortasına toplayıp, cam büyük bir kaseyi etler tamamı ile içinde olacak şekilde kapatın ve çok kısık ateşte pişirmeye başlayın. Etler suyunu saldıgında tuzunu ilave edin. Yemek su-

yunu çekene kadar pişirin. Servis yapmadan önce, isteğe göre servis tabağına alıp, üzerine rendelenmiş kaşar döküp, düşük ısıda fırında 5-10 dakika bekletip, servise hazır hale getirin. Afiyet olsun

BULGUR PİLAVI

Malzemeler

- 4 Kişilik
- 1 su bardağı bulgur
- 2 domates
- 1 soğan
- 2 sivribiber
- 2 su bardağı et suyu
- 50 g tereyağı
- ½ yemek kaşığı salça
- Tuz

Hazırlanışı

Soğanları ince kıyın, tereyağında hafif kavurun, üzerine doğranmış sivribiberi ekleyin, biraz daha kavurduktan sonra rende domates ve salçaları ekleyin, iyice kavurun. Et suyu ve tuzu ekleyin, su kaynadıktan sonra bulguru ilave edin. Bulgur piştikten sonra ocağı kapatın, 10 dakika dinlendirdikten sonra servis yapın.

ÖĞRENDİNİZ DE NE OLDU!

Yaşar BUDAK
Ziraat Mühendisi

Mutfak eşyalarının üzerindeki etiket izlerini yok etmek için, üzerlerine mobilya cilası serpip yumuşak bir bezle silin.

Fırınına sinmiş kötü yemek kokuları için; yemek yapmadan önce fırınının ortasına yarısı sirke yarısı su ile doldurulmuş bir tava koyun. Fırınınızı birkaç dakika için ısıtın daha sonra soğumaya bırakın.

Gömlek yakalarındaki kirleri gidermek için, gömleği makineye atmadan önce yaka kısmına sabun sürüp 15 dakika bekletin.

Tutkal lekelerini çıkarmak için, sirke ile ıslatıp, bol su ile durulanmalıdır.

Masanızın üzerine damlayan mumları çıkarmak için lekenin üzerine petrol döküp 5 dakika bekleyin sonra nemli bir bezle silin.

Ellerdeki soğan ve sarımsak kokularını giderebilmek için yapılacak en iyi şey, haşlanmış patatesle ovmaştır.

Bir yerdeki sigara dumanını yok etmek için hemen mum yakın.

Ütüde sararan elbise hemen oksijenli su ile silinirse sararan yerler kaybolur.

Kuru bakliyatları bir gece önceden ılık suya koyun ve haşlarken içine biraz karbonat ilave edin.

Sürahinizin dibi kir tutmuş ise, içine bir avuç tuz ile sirke koyup çalkalayın-

nız. Tertemiz olacaktır.

Buzdolabındaki nemi almak için, dolaba içi tuz dolu bir kap konur.

Pişirdiğiniz kek kalıbından çıkmıyor ise, kabın altına ıslak bir bez yayarak biraz bekletin.

Konserve açıldıktan sonra cam kavanozda saklanırsa daha dayanıklı olur.

Kristallerin ışıltılı parlaması için, yıkadıktan sonra durulama sırasında sirkeli suya batırın. Bu işlem kristalleri parlatacaktır.

Sararan teflon tava ve tencerelerin içerisine bir miktar su ve birazda çamaşır suyu koyduktan sonra ateşin üzerinde kaynatın. İndirince de önce sıcak suyla daha sonra soğuk su ile iyice durulayın.

Parlaklığını yitirmiş bir sürahiye eski görünümünü kazandırmak için yarısına kadar yırtılmış gazete kağıdı doldurun, üçte birine de sıcak su doldurup sıkı sıkı sallayın.

Dibi tutan tencereleri bir gece suda bekletin, tencere daha kolay temizlenecektir.

Muslukla rınızı temizlemek için bez yerine eski bir naylon çorabı tercih edin sonuç daha mükemmel olacaktır.

Karnıbaharın haşlama suyuna bir miktar süt katarsanız kar gibi beyaz olduğunu, hem de kötü kokmadığı fark edersiniz.

Kullandığınız salçaların bozulmamasını istiyorsanız üzerini düzleyerek biraz zeytin yağı ilave ederek uzun süre saklayabilirsiniz.

Yumurta lekesini çıkarmak için önce soğuk suda bekletmeli sonra ılık sabunlu suda yıkamalısınız.

Pirinç ve bakliyatların saklanması için cam kavanozları tercih edin.

Balık kokusunu çıkarmak için yıkama suyunun içine bolca kahve telvesi atın.Sonra bolca durulayın.

Rafadan pişireceğiniz yumurtaların çatlamaması için kabın içine fincan tabağı koyarsanız, çatlamasını önlersiniz.

Domatesi kolay soymak için, bıçağın sırtıyla kabuklar, soyulacak yönün tersine sürülür, veya kaynar suda bir dakika bekletilir.

Patlıcanların acısını almak için, soyunca tuzlu suda bekletilir.

Buzdolabından çıkardığınız yumurtanın akı ve sarısının birbirine karışmaması için hemen kırın.

Antikacı

Genç adam, antika merakı sebebiyle Anadolu'nun en ücra köşelerini dolaşüyor ve gözüne kestirdiği malları yok pahasına satın alarak yolunu buluyordu.

Kış kıyamet demeden sürdürdüğü seyahatler sırasında başına gelmeyen kalmamış gibiydi. Fakat bu seferki hepsinden farklı görünüyordu. Yolları kapatan kar yüzünden arabasını terk etmiş ve yoğun tipi altında donmak üzereyken, bir ihtiyar tarafından bulunup onun kulübesine davet edilmişti. Yaşlı adam, antikacının yürümesine yardım ederken:

— Günlerdir hasta olduğumdan, odun kesmek için ilk defa dışarıya çıktım, dedi. Meğer seni bulmak için iyileşmişim. Diz boyuna varan karla boğuşup kulübeye geldiklerinde, antikacının beyaz göre göre donuklaşan gözleri fal taşı gibi açıldı. Odanın orta yerindeki kuzinenin etrafını saran üç-dört iskemle, onun şimdiye kadar gördüğü en güzel antikalar olmalıydı. Saatlerdir kar içinde kalan vücudu bir anda ısınmış, buzları bir türlü çözülmeyen patlıcan moru suratını ateşler kaplamıştı. Yaşlı adam, misafirini yatırmak için acele ediyordu. Ona birkaç lokma ikram edip sedirdeki yatağını hazırlarken:

— Odun olmadığı için soba yakamadım evlâdım, dedi. Ama bu yorganlar seni ısıtacaktır.

Ev sahibi, yıllar önce vefat eden eşiyile paylaştıkları odaya

geçerken, antikacı da tiftikten örülen battaniyelerin arasına gömüldü. Ancak bütün yorgunluğuna rağmen bir türlü uyuyamıyordu. Ertesi gün gitmeden önce ne yapıp yapıp o iskemle-

leri almalı, bunun için de iyi bir senaryo uydurmalıydı. Meselâ, hayatını kurtarmasına karşılık ihtiyara birkaç koltuk satın alabilir ve eskimiş olduğu bahaneyle dışarıya çıkarttığı iskemleleri, çaktırmadan minibüsün arkasına atabilirdi. Hatta onları kaptığı gibi kaçmak bile mümkündü. Yürümeye dahi mecali olmayan ihtiyar, sanki onun peşinden koşacak mıydı?

Genç adam, kafasındaki fikirleri olgunlaştırmaya çalışırken dalıp dalıp gidiyor ve rüzgârın sesiyle uyandığı zamanlar, kaldığı yerden devam ediyordu. Bu arada yaşlı adamın sabah namazına kalktığını fark etmiş, hatta hayâl meyâl olsa bile bir şeyler parçaladığını duymuştu.

Gözlerini açtığı anda, onun kuzine üzerinde yemek pişirdiğini gördü ve yattığı yerden etrafına bakınırken, birden iskemleleri hatırladı. Hafifçe doğrulup çevresine baktı: Aman Allahım..!

Antikalardan hiçbirisi ortada yoktu.

İhtiyar kurt, herhalde plânını hissetmiş ve belki de uyukudaki konuşmasını duyarak onları emin bir yere kaldırmıştı. Sakin görünmeye çalışarak:

— İliğim kemiğim ısınmış, dedi. Çorbanız da güzel koktu doğrusu. Ama akşamki iskemleleri göremiyorum. Yaşlı adam, odanın köşesine yığıldığı iskemle parçalarından birini daha sobaya atarken:

— İskemle dediğin, dünya malı be evlâdım, dedi. Biz misafirimizi üşütür müyüz?

Adres : Kılıçdede Mah. Abdulhakhamit Cad. No:7
55060 - İlkadım / SAMSUN

Tel : 0 362 231 37 00 Faks : 0 362 233 21 63

Web : www.samsuntarim.gov.tr e-mail : cey@samsuntarim.gov.tr

YEDİĞİNE İÇTİĞİNE
DİKKAT ET

GÜVENİLİR GIDA
TÜKET.

1 7 4
ALO GIDA

www.guvenilirgida.com

